

SAYIŞTAY KARARLARI

- GENEL KURUL KARARLARI**
- TEMYİZ KURULU KARARLARI**
- DAİRELER KURULU KARARLARI**
- DAİRE KARARLARI**

GENEL KURUL KARARLARI

Karar No: 4651/1

Karar Tarihi: 21.9.1989

KONU

Sayıştay İlâmlarının infazında karşılaşılan güçlüklerle çözüm bulunmasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanlığı istemi.

KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT

Anayasanın 160' inci maddesi:

Sayıştay, genel ve katma bütçeli dairelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir. Sayıştayın kesin hükümleri hakkında ilgililer yazılı bildirim tarihinden itibaren onbeş gün içinde bir kereye mahsus olmak üzere karar düzeltilmesi isteminde bulunabilirler. Bu kararlar dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamaz.

Vergi, benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyumsuzluklarda Danıştay kararları esas alınır.

Sayıştayın kuruluş, işleyişi, denetim usulleri, mensuplarının nitelikleri, atanmaları, ödev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri ve diğer özlük işleri, Başkan ve üyelerinin teminatı kanunla düzenlenir.

Silahlı Kuvvetler elinde bulunan Devlet mallarının Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlenmesi usulleri, Milli Savunma hizmetlerinin gerektirdiği gizlilik esaslarına uygun olarak kanunla düzenlenir.

832 sayılı Sayıştay Kanununun :

1'inci maddesi :

Sayıştay, genel ve katma bütçeli dairelerin gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini yargılama yoluyla kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir.

Değişik 14'üncü maddesi :

Bir Başkan ile altı üyeden kurulu daireler birer hesap mahkemesidir. Daireler, bir başkan ve dört üye ile toplanır; hüküm ve kararları oy çokluğuyla verilir.

Daireler;

- a) Sorumluların hesap ve işlemlerini yargılayarak hükme bağlar..

b) Gerektiğinde, genel uygunluk bildirimleri ve Türkiye Büyük millet Meclisine sunulacak diğer raporlar hakkında görüş bildirir.

c) Birinci başkan tarafından görüşülmesi istenilen konular hakkında karar verir.

Daire başkanlığının boşalması, daire başkanının izinli veya özürlü olması veya birinci başkanlığa vekâlet etmesi halinde en kıdemli üye daire başkan vekilliliğini yapar. Kıdemde esas, üyeliğe seçilmez.

Değişik 16'ncı maddesi :

Temyiz Kurulu 4 yıl için Sayıştay Genel Kurulunca daire başkanları arasından seçilecek 4 daire başkanı ile her daireden seçilecek 2 üyeden kurulur.

Her yıl kurul üyelerinin dörtte biri yenilenir. Üyeliği sona erenlerin yeniden seçilmeleri caizdir.

Kurula en kıdemli daire başkanı başkanlık eder.

Duruşmalı oturumlarda savcı kurul huzurunda savunmasını yapar.

Kurul üye tamsayısının en az üçte ikisi ile toplanır. Kanuni mezuniyet ve münhal üyelik sebebiyle toplantı yeter sayısının sağlanamadığı hallerde, dairelerden Kurula seçilmiş bulunan üye sayısını aşmamak ve o toplantıya münhasır olmak kaydıyla Kurul Başkanı tarafından yeter sayısı sağlayacak kadar üye toplantıya davet edilebilir. Mevcudun çoğunluğu ile karar verir. Oyların eşitliği halinde Başkanın bulunduğu taraf üstün tutulur.

Kararı temyiz edilen daire başkan ve üyelerinin oy hakkı olamaz.

Temyiz Kurulu Üyeleri 22 nci maddede gösterilen görevleri de yapar.

Temyiz Kurulu Sayıştay dairelerince verilen ilâmların son hüküm merciidir.

45' inci maddesi :

Sorumlularca; gelir, gider, mal ve kıymetlerden mevzuata uygun olarak tahakkuk ettirilmediği, alınmadığı, harcanmadığı, verilmediği, saklanmadığı veya idare edilmediği Sayıştayca kesin hükme bağlananları, sorumlular keyfiyetin idarece kendilerine bildirilmesinden başlayarak üç ay içinde Hazineye ödemekle zorunludurlar.

Sayıştayca haklarında verilen kesin hükümler sorumlulara ve ayrıca gerekli kovuşturma yapılmak üzere Maliye Bakanlığına 63 üncü madde uyarınca tebliğ edilir.

Malın ödettirilmesi, yok olma tarihindeki rayiç bedel üzerinden, bu tarih belli değilse malın satın alındığı tarih ve kaybolmanın tesbit edildiği tarih arasındaki en yüksek rayice göre bulunacak bedel üzerinden olur. Devlet mallarının hasara uğratılması halinde uygulanacak genel hükümler saklıdır.

Sayıştayca verilen ilâmlar aleyhine Danıştay başvurulamaz.

63' üncü maddesi :

Sayıştay ilâmlarının birer nüshası sorumlulara, birer nüshası sorumluların bağı olduğu bakanlık veya daireye, iki nüshası da, bir nüshası ilgili saymanlığa gönderilmek üzere, Maliye Bakanlığına ve bir hüshası da Savcılığa usulüne göre tebliğ olunur.

Sayıştay daireleri veya Temyiz Kurulundan verilen kararlar müphem ise taraflardan her biri; tavzihini yahut iki tarafın adı ve soyadı ile sıfatı ve iddiaları sonucuna ilişkin yanlışlıklar ile hüküm fıkrasındaki hesap yanlışlıklarının düzeltilmesini isteyebilirler.

Tavzih veya düzeltme dilekçeleri karşı taraf sayısından bir nüsha fazlasıyla verilir.

Kararı vermiş olan daire veya Temyiz Kurulu işi inceler ve lüzum görürse dilekçenin bir nüshasını, tayin edeceği süre içerisinde cevap vermek üzere, diğer tarafa tebliğ eder. Cevap iki nüsha olarak verilir; bunlardan birisi tavzih veya düzeltmeyi isteyen tarafa gönderilir. Görevli daire veya kurulun bu husustaki kararı taraflara tebliğ olunur.

Tavzih, kararın yerine getirilmesine kadar istenebilir.

64' üncü maddesi :

Sayıştay ilâmları kesinleştikten sonra 45 inci madde gereğince yerine getirilir. İlâmların yerine getirilmesini izlemekten, ilâmların gönderildiği dairelerin en büyük amiri sorumludur.

İlâmlarda gösterilen zimmet ve tazminlerde zimmetler vukuu tarihinden; tazminler ise hükmedildikleri tarihten itibaren faize tabi olarak, icra ve iflâs Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.

Ancak, bu suretle eklenecek faizin tutarı, zimmet veya tazminine karar verilen miktarın : 10 unu geçemez.

65' inci maddesi :

Harcamadan önce vize için Sayıştaya gönderilmiş olan tahakkukat belgelerinin ve harcamadan sonra sayman hesaplarının incelenmesi esnasında suç teşkil eden bir fiile raslandığı takdirde, ilgili denetçi tarafından derhal deliller tesbit edilerek durum, Birinci Başkanlığa bildirilir. Birinci Başkanın görevlendireceği hesap mahkemesince kamu davası yönünden kovuşturma yapılmasına karar verilmesi halinde de işlemli evrak veya hesabın bu kısmı, gereği yerine getirilmek üzere toplanan ilk delillerle birlikte sorumluların bağı olduğu daireye veya Cumhuriyet Savcılığına verilir. Genel mahkemelerce verilen hükümler, Sayıştayın, hesap ve işlemler yönünden denetimine ve hükmüne engel değildir. Bu maddenin uygulanması ile ilgili hususlar yönetmeliğinde belirtilir.

İNCELEME

Konu ile ilgili mevzuat ve bu husustaki Daire Kararı incelenerek gereği görüldü:

I. Anayasanın 160' ıncı maddesinde, Sayıştayın, genel ve katma bütçeli dairelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevli olduğu; Sayıştayın kesin hükümleri hakkında, ilgililerce, yazılı bildirim tarihinden itibaren onbeş gün içinde bir kareye mahsus olmak üzere karar düzeltilmesi isteminde bulunulabileceği; bu kararlar dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamayacağı hükme bağlanmıştır.

832 sayılı Kanunun 1'inci maddesinde, anılan Anayasa hükmüne paralel olarak Sayıştayın genel ve katma bütçeli dairelerin gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek, sorumluların hesap ve işlemlerini yargılama yoluyla kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevli olduğu; değişik 14'üncü maddesinde, Sayıştay dairelerinin birer hesap mahkemesi olduğu; değişik 16'ncı maddesinde, Sayıştay Temyiz Kurulunun, dairelerce verilen ilâmların son hüküm mercii olduğu; 45'ini maddesinde, sorumlularca, gelir, gider, mal ve kıymetlerden mevzuata uygun olarak tahakkuk ettirilmediği, alınmadığı, harcanmadığı, verilmediği, saklanmadığı veya idare edilmediği Sayıştayca kesin hükme bağlananların, sorumlular tarafından keyfiyetin idarece kendilerine bildirilmesinden itibaren üç ay içinde Hazineyi ödenmesi gerektiği; Sayıştayca haklarında verilen kesin hükümlerin sorumlulara ve ayrıca gerekli kovuşturma yapılmak üzere Maliye ve Gümrük Bakanlığına tebliğ edileceği; 63'üncü maddesinde, Sayıştay ilâmlarının birer nüshasının sorumlulara, birer nüshasının sorumluların bağlı olduğu bakanlık veya daireye, ikişer nüshasının da biri ilgili saymanlığa gönderilmek üzere Maliye ve Gümrük Bakanlığına ve bir nüshasının da savcılığa usulüne göre tebliğ edileceği belirtilmiş; ilâmların infazına ilişkin 64. maddesinde, Sayıştay ilâmlarının, kesinleştikten sonra 45'inci madde gereğince İcra ve İflâs kanunu hükümlerine göre yerine getirilmesi öngörülerek ilâmların infazını izlemekten, gönderildikleri dairelerin en büyük amirleri sorumlu tutulmuş; 65'inci maddesinde de, genel mahkemelerce verilen hükümlerin, Sayıştay'ın hesap ve işlemler yönünden hükmüne engel teşkil etmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Anılan maddelere göre, Sayıştay sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme sağlayan ilk ve son derece bir hesap mahkemesi olup; Sayıştayın kesin hükümleri hakkında bir başka yargı yerine başvurulması mümkün bulunmamaktadır.

832 sayılı Kanunda, Sayıştay ilâmlarının, icra ve iflas Kanunu hükümlerine göre yerine getirilmesi öngörülmüştür.

Ancak, ilâmların infaz edilebilmesi için, bunların "kesinleşmiş" olması gerekmektedir. Bu husus, 832 sayılı Kanunun 45'inci maddesinde "... Sayıştayca Kesin hükme bağlananları...", 64'üncü maddesinde de "Sayıştay ilâmların kesinleştikten sonra..." denilmek suretiyle açıkça vurgulanmıştır. Sayıştay ilâmları ya 832 sayılı Kanunda belirtilen 90 günlük süre içerisinde temyiz edilmemek ya da temyiz isteğinin Temyiz Kurulunca karara bağlanması suretiyle kesinleşmektedir.

Bu konuda belirtilmesi gereken diğer bir husus da, Sayıştay ilâmlarının muhatabının, ilâmda kendilerine tazmin borcu yüklenilen ve mali mevzuat gereğince, işlemlerinden dolayı sorumlu tutulan sayman, tahakkuk memuru, onaylayan, düzenleyen gibi görevliler olduğudur. İlâmlarda gösterilen tazmin tutarlarının, bu "sorumlu" kişilerden tahsili gerekmektedir. İlâmlarda gösterilen tutarların bu kişilerce Hazineye ödenmesinden sonra, bunların, ödemenin yapıldığı üçüncü kişilere rücu etmesi, sorumlularla ahizler arasında ayrı bir hukuki ilişkinin konusunu teşkil etmektedir.

Şu hale göre, Sayıştay ilâmlarının infazının, bunların kesinleşmesinden sonra ve sorumlulara yönelik olarak İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine göre yapılması gerekmektedir.

Oysa, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca intikal ettirilen ve infazında güçlük çekildiği belirtilen olaylardan, bu yasal prosedüre uyulmadığı anlaşılmaktadır. Gerçekten, anılan Bakanlıkça intikal ettirilen kimi olayda ortada kesinleşmiş Sayıştay ilâmı olduğu halde İcra ve İflâs Kanunu yerine idari yoldan tahsilata girişilmiş; kimi olayda temyiz yoluna başvurulup henüz isteği karara bağlanmadan bazan sorumlular bazan ahizler aleyhine adliye mahkemesine dava açılmış; bir kısım olayda da, ortada kesinleşmiş Sayıştay ilâmı varken sorumlular yerine ahizlerden tahsiline tevessül edilmiştir.

Bakanlıkça intikal ettirilen olayların ortak özelliği, 832 sayılı Yasada öngörülen usule uyulmamış olması olup; yasal prosedüre uyulması halinde, bu tür aksaklıklarla karşılaşılmayacaktır.

Bu itibarla, Sayıştay ilâmlarının infazında, 832 sayılı Yasada öngörülen prosedürün izlenmesi gerektiğinin zorunlu bulunduğu hususunun Maliye ve Gümrük Bakanlığına duyurulması uygun olacaktır.

II. Bakanlık yazısında değinilmemekle beraber gerek Bakanlık temsilcileri tarafından ifade edilen gerekse Dairece üzerinde durulan hususlara gelince;

1. 832 sayılı Kanunun 62'nci maddesinde, ilâm müsveddelerinin mahkeme kurulu tarafından görülüp imza edildikten sonra gereği kadar ilâm çıkarılacağı; bunlardan ikişer nüshası daire başkanı ve üyeler tarafından imza edildikten sonra imzalı nüshalardan birisinin dairede alıkonulup diğer imzalı nüsha ile imzasız nüshaların hesap dosyası ile birlikte Birinci Başkanlığa verileceği; bunların Birinci Başkan veya tevkil edeceği kimseler tarafından

Sayıştay mührü ile mühürlenip imza edildikten sonra mahkeme kurulu tarafından, imzalı nüshanın Genel Sekreterlikçe saklanacağı belirtilmiş; 63' üncü maddesinde ise, Sayıştay ilâmlarının birer nüshasının sorumlulara, birer nüshasının sorumluların bağlı olduğu bakanlık veya daireye iki nüshasının biri ilgili saymanlığa gönderilmek üzere Maliye ve Gümrük Bakanlığına ve bir nüshasının da Sayıştay Savcılığına tebliğ olunacağı hükme bağlanmıştır.

Bu hükümlerde, ilâmların iki nüshasının imzalanacağı belirtilerek bunlardan birisinin dairede alıkonulması diğer imzalı nüshanın da Genel Sekreterlikçe saklanması öngörülmüş olup; ilgililere tebliğ edilenler, imzasız nüshalardır.

Bu itibarla, 832 sayılı Kanundaki özel düzenlemenin bir gereği olarak, icra dairelerine, Sayıştay ilâmlarının asıllarının ibrazı mümkün bulunmamaktadır. Daire başkanı ve üyelerce imzalı nüsha ibraz edilememekle beraber, idarece, infaz için icra dairelerine gönderilen ilâm nüshaları; Sayıştay mührü ile mühürlü olup, Birinci Başkanın veya tevkil ettiği kimsenin imzasını taşımaktadır.

Bu nedenlerle 832 sayılı Kanundaki özel düzenleme sonucu Sayıştay ilâmlarının daire başkanı ve üyelerce imzalı asıl nüshalarının icra dairelerine ibraz edilemeyeceği, sadece Birinci Başkan veya tevkil ettiği kimsenin imzasını taşıyan ve mühürlü nüshalarla yetinilmesi gerektiği hususunun duyurulmasını temin bakımından keyfiyetin Adalet Bakanlığına yazılması uygun olacaktır.

2. Saymanlık idare hesaplarının yargılanması sonucu düzenlenen Sayıştay ilâmlarında tazmin hükümleri (1)'den itibaren sıra numaraları verilmek suretiyle birbirini takibeden metinler halinde yazılmakta, gereği kadar nüsha çıkartılarak 832 sayılı Kanunun 63'üncü maddesinde yazılı ilgililere tebliğ edilmektedir.

Bir bütün halinde düzenlenen ilâmların birden çok sorumluyu ilgilendirmesi nedeniyle sorumlulardan bazılarının temyiz yoluna başvurma bazılarınsa başvurmaması sonucu, ayrı ayrı birer müstakil hüküm teşkil eden her bir maddenin farklı zamanlarda kasinlik kazanması itibariyle infaz aşamasında saymanlığa gönderilen takım halindeki bir nüsha ilâm kâfi gelmemektedir.

Saymanlığa gönderilen nüshanın, ilâmın kesinleşen bir kısım hükmünü infazı için icra dairesine verilip bilahare aynı ilâmda yer alan başka bir hüküm kesinleştiğinde icra dairesine ibraz edilecek nüsha kalmamasına yarattığı zorlukları ortadan kaldırabilmek için ilâmların düzenlenmesinde yeni yöntemler geliştirilmesi uygun olacaktır. Her bir maddenin ayrı sayfalara yazılıp altına yargılamaya katılan üyelerin adlarına yazılması suretiyle ilâm düzenlenmesi bu hususta akla gelen tedbirlerden biridir. Ancak, idarece yapılacak araştırmalar sonucu sorunlara çözüm getirici başkaca tedbirler de bulunabileceğinden, Genel Kurulca bağlayıcı mahiyette karar alınması uygun görülmemiştir.

3. Sayıştay ilâmlarıyla değişik sorumlular hakkında tazmin hükmü verilebildiğinden ve her madde müstakil bir hüküm niteliğinde olduğundan, ilâmda yer alan her bir hüküm kesinleşme durumunun ayrı ayrı izlenerek 832 sayılı Kanunun 45' inci maddesi uyarınca infaz işlemine geçilmek üzere kesinleşen hükümlerin infazla görevli merciye bildirilmesi gerekmektedir. Bunun için de, daha önce alınmış bazı Genel Kurul kararlarında işaret edildiği üzere, ilâm hükümlerinin itiraz edilmemek veya süresi içinde itiraz edilmemek suretiyle mi yoksa Temyiz Kurulunca hükmün olduğu gibi veya düzeltilerek tasdiki suretiyle mi kesinleştiğini gösterir çok iyi bir kayıt sistemi tesis edilmesi gerekmektedir. Böylelikle, uygulamada görüldüğü gibi otuz maddelik bir ilâmın sadece bir maddesine itiraz edilmesi halinde itiraz edilmemiş yirmi dokuz maddesinin infazının da bir maddeye yapılan itirazın sonuçlanmasına kadar ertelenmesi gibi durumlar ortadan kalkacaktır.

Bu konuda üzerinde durulması gereken diğer bir husus da, kesinleşen ilâmlar hakkında yapılan işlemlerin denetçilerce incelemeye tabi tutulması keyfiyetidir. Daha önce alınmış bulunan bir Genel Kurul kararında da ifade edildiği üzere saymanlık hesaplarının denetimi sırasında, Bütçe Hizmetlerinden Doğma Eşhas Borçları Cetvelinin eki durumunda olan Sayıştay ilâm infaz cetvellerinde gösterilen ilâmlarda yazılı tazmin hükümlerindeki meblağın 832 sayılı Kanunun 45 inci maddesi hükmü icabı, sorumlular tarafından keyfiyetin idarece kendilerine bildirilmesinden başlayarak üç ay içinde Hazineye ödenip ödenmediğinin, ödenmemiş ise, aynı Kanunun 64 maddesi gereği olarak İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre işlem yapıp yapılmadığının denetçilerce araştırılması gerektiğine; esasen kesinleşen ilâm hükümlerinin yerine getirilmemesinden anılan 64 üncü madde uyarınca sorumlu bulunan dairelerin en büyük amirleri hakkında yine aynı Kanunun 51 inci maddesinde belirtilen müeyyideler, Sayıştayın istemi üzerine ilgili dairelerce uygulanacağına göre, ilâmların infazını izlemeyenlerin Sayıştay'ca araştırılması ve saptanması zorunlu bulunduğundan, saymanlık hesaplarının incelenmesi sırasında ilâm infaz cetvellerinin, mümkün olan hallerde defter kayıtlarıyla da karşılaştırılmak suretiyle, kesinleşen ilâmlar muhteviyatı hakkında uygulanan işlem yönünden de denetçilerce bir incelemeye tabi tutulması, zamanında takip edilmemiş olanlar hakkında ilâmların yerine getirilmesini izlemekten sorumlu olanların yazılı savunmalarının alınarak neticenin düzenlenecek raporlara ayrı bir madde halinde behamahal derecedilmesi ve ilâmların infazının izlenmediği sonucuna varıldığı takdirde sorumlular hakkında sözü edilen 51 inci madde hükmünün uygulanması cihe-tine gidilmesi gerekmektedir.

Bu bölümde üzerinde durulan gerek ilâmlarla ilgili Yazı İşleri Müdürlüğünce ilâm hükümlerinin kesinleşme durumunun ayrı ayrı izlenmesi, gerek kesinleşen hükümler hakkında yapılan işlemlerin denetçilerce incelenmesi husuları 3513/1 ve 4058/1 sayılı Genel Kurul kararlarına konu olduğundan, anılan kararlara uyulmasının sağlanarak işlerlik kazandırılması gerekmektedir.

SONUÇ

I. Sayıştay ilâmlarının infazında, 832 sayılı Kanunda öngörülen prosedürün izlenmesi icap ettiği; ilâm konusu hususta herhangi bir suretle başka yargı yerlerinden karar alınmış olsa dahi Sayıştay ilâmlarının behemahal infazı gerektiğinin Maliye ve Gümrük Bakanlığına yazılmasına oybirliğiyle;

II. 1. 832 sayılı Kanundaki özel düzenleme sonucu, icra dairelerine, Sayıştay ilâmlarının daire başkanı ve üyelerce imzalı asıllarının ibraz edilemeyeceği; sadece Birinci Başkanın veya tevdil ettiği kişinin imzasını taşıyan mühürlü müşhalara göre işlem yapılmasının sağlanması hususunun duyurulması bakımından keyfiyetin, Adalet bakanlığına yazılması,

2. Gerek ilâmlarla ilgili Yazı İşleri Müdürlüğünce ilâm hükümlerinin kesinleşmesi durumunun ayrı ayrı izlenmesi, gerek kesinleşen hükümler hakkında yapılan işlemlerin denetçilerce incelenmesi hususları 3513/1 ve 4058/1 sayılı Genel Kurul kararlarının gereği olduğundan, anılan kararlara uyulmasının sağlanarak işlerlik kazandırılması,

3. Saymanlığa takım halinde gönderilen nüshanın, ilâmın kesinleşen bir kısım hükmünün infazı için icra dairesince verilip bilahare aynı ilâmla yer alan başka bir hüküm kesinleştiğinde icra dairesine ibraz edilecek nüsha kalmamasının yarattığı sorunları çözmeye yönelik olmak üzere Başkanlıkça çalışma yapılmasının uygun olacağına ve gereği yapılmak üzere bu bölümde yer alan husuların Başkanlığa duyurulmasına oybirliğiyle karar verildi.

Karar No : 4647/1

Karar Tarihi : 1.6.1989

KONU

1) Üniversite öğretim elemanlarına yaptıkları ve yaptırdıkları uygulama, yönettikleri seminer ve doktora çalışmaları ile ara sınavlar karşılığında ek ders ücreti ödenip ödenmeyeceği,

2) Öğretim elemanlarının tamamlamak zorunda oldukları ders yükü dışındaki faaliyetleri için ek ders ücreti ödenmesinde, fiilen çalışılan sürenin mi, yoksa bu faaliyet saatleri için yükseköğretim kurulunca çıkarılan esaslarla belirlenen ders yükü karşılığı saatlerin mi esas alınacağı,

3) 1988 ve 1989 yılları bütçe kanunlarındaki hükümler karşısında, ek ders ücretinin nasıl hesaplanacağı,

Konularında Sayıştay görüşü saptanmasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanlığı istemi.

USUL YÖNÜNDEN İNCELEME

Konunun esasına geçilmeden önce söz alan üyeler tarafından, bu konuda dairelerimizce verilmiş kararlar bulunduğu, Sayıştay yargısının konu ile ilgili görüşü istikrara kavuşmuşken konunun Genel Kurulda görüşülmesinin doğru olmayacağının belirtilmesi üzerine, ilkin bu husus üzerinde duruldu.

832 sayılı Sayıştay Kanununun değişik 14'üncü maddesinde dairelerin, değişik 15'inci maddesinde Daireler Kurulunun, değişik 16'ıncı maddesinde Temyiz Kurulunun ve 17'inci maddesinde de Genel Kurulun oluşumu ve görevleri belirtilmiştir. Gerçekten Kanunun 3162 sayılı Kanunla değişik 14'üncü maddesinde, dairelerin birer hesap mahkemesi olduğu, sorumluların hesap ve işlemlerini yargılayarak hükme bağlayacağı; 3162 sayılı Kanunla değişik 16'ncı maddesinde, Temyiz Kurulunun dairelerce verilen ilamların son hüküm merci olduğu; 17'nci maddesinde de, Genel Kurulun, Birinci Başkan tarafından incelenmesi istenilen konu ve işlemleri görüşerek karara bağlayacağı açıklanmıştır. Görüldüğü gibi dairelerle kurulların temel görevleri ve yetkilerinin sınırı bu maddelerle çizilmiştir. Bu maddelere göre, daire ya da kurulun alacağı kararın diğerinin kararına etkili olmayacağı açıktır.

Öte yandan 832 sayılı Kanunda, Sayıştayın yargı hakkı kapsamına giren işler hakkında önceden görüş bildireceğine ilişkin doğrudan bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte, anılan Kanunun 18'inci maddesinde, dairelerin kararları veya bir dairenin iki kararı arasında aynı konuda aykırılık bulunması ya da bir içtihadın değişmesine gerek görülmesi, yahut bu nitelikte bütün işlemlere uygulanabilecek kararlar alınmasına ihtiyaç duyulması halinde, konuların Genel Kurulda görüşülerek karara bağlanacağı; değişik 31'inci maddesinin son bendinde, bu Kanun uyarınca yapılacak inceleme ve denetlemeler sırasında harcamaların ilişkin bulunduğu mevzuatın yoruma elverişli görülmesi halinde, durumun Sayıştay görüşü saptanmak üzere Birinci Başkanlığa bildirileceği ve alınacak sonuca göre işlem yapılacağı; 17'inci maddesinin ikinci bendinde de, Genel Kurulun Birinci Başkan tarafından incelenmesi istenilen diğer konu ve işlemleri görüşerek karara bağlanacağı belirtilerek, Genel Kurula, tereddütlü konularda Sayıştay görüşünü belirleme görev ve yetkisi verilmiştir.

Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi ile Maliye ve Gümrük Bakanlığınca, mali konularda uygulamaya yön verecek genel nitelikleri konulardan Sayıştay görüşünün alınmasına gerek görülenlerin Genel Kurulca sonuçlandırılmasında bir sakınca bulunmadığı, Genel Kurulun 3218/2 sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Üstelik, dairelerce ve Temyiz Kurulunca verilen yargısal kararlar belli bir olay üzerine bina edilmektedir. Genel nitelik taşımayan bu kararların Sayıştay görüşü oluşturmayacağı açıktır. Buna karşılık Genel Kurulca alınan yorum kararları, mali konularda uygulamaya yön verecek genel nitelikli kararlardır.

Kaldı ki, bu güne kadarki uygulamada, iştirari görüş istemiyle Genel Kurula gönderilen konularla ilgili olarak daha önce hesap incelemesi nedeniyle belli olaylara dayanarak dairelerce ya da Temyiz Kurulunca önceden yargısal nitelikte karar alınmış olması, o konu hakkında Sayıştay görüşünün Genel Kurulca saptanmasına engel olarak görülmemiştir.

Şunu da belirtmek gerekir ki, aksi görüşün kabulü halinde, tereddütlü mali konuların tümü aynı zamanda hesap incelemesi sonunda dairelere intikal edebilecek konular olduğundan, Genel Kurulca yorum kararı alınması imkansız hale gelecektir.

Bütün bu nedenlerle konunun esasına geçilerek karar alınmasında bir sakınca görülemediğine, çoğunlukla karar verildi.

KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT

I) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 2880 sayılı Kanunla değişik 36'ncı maddesinin :

(d) bendi :

Öğretim üyelerinin haftalık ders yükü en az on saattir. Öğretim üyelerinin yaptıkları ve yaptırdıkları uygulama, yönettikleri/seminer ve doktora çalışmalarının ne ölçüde ders yükünün sayılacağı Yüksek Öğretim Kurulu tarafından belirlenir.

(e) bendi :

Üniversite ve bağlı kuruluşlarda, öğretim yardımcılarında kadrolu öğretim görevlileri ile okutmanlar için haftalık ders yükü oniki saatten az olmamak üzere Yüksek Öğretim Kurulunca tespit edilir.

II) 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 244 sayılı K.H.K. ile değişik 11'inci Maddesi :

Yükseköğretim Kanununun 36 ncı maddesine göre haftalık okutulması mecburi ders yükü saati dışında kısmi statüde bulunanlar dahil, öğretim elemanlarına, görev ünvanlarına göre Yüksek Öğretim Kurulu tarafından belirlenecek mecburi ve isteğe bağlı olarak en çok 18 saate kadar verecekleri dersler için ek ders ücreti, ödenir.

Ek ders ücreti, aşağıdaki göstergelerin Devlet Memurları Kanununa göre aylıklar için belirlenen katsayı ile çarpımından oluşur.

<u>Ünvanı</u>	<u>Ek ders göstergesi</u>
Profesör	30
Doçent	25
Yardımcı doçent	20
Öğretim görevlisi	12
Okutman	12

Yükseköğretim kurumlarının kadrolarında olmayıp bu maddedeki ünvanları taşıyanlardan ders saati başına görevlendirilenlere yukarıdaki ücret %50 fazlası ile ödenir. Bunların sosyal güvenlik kuruluşlarından almakta oldukları aylıklar bu şekilde görevlendirilmeleri nedeni ile kesilmez.

Her sınav dönemi için öğretim elemanlarına, tam ders yaptıkları son ayda okuttukları ek ders saati ücretinden ek ders ücreti ödenir.

Müfredat programları uyarınca normal çalışma günlerinde çalışma saatinin bitiminden ve saat 17.00'den sonra başlayan gece öğretimi ile hafta tatili, yarı yıl veya yaz tatillerinde yapılan öğretimde ek ders ücreti %25 zamlı olarak ödenir. Yaz ve yarı yıl tatillerinde yapılan öğretim için verilecek ek ders ücretinin hesabında ders yükü dikkate alınmaz.

III) 1989 yılı Bütçe Kanununun 53'üncü maddesinin (c) bendi :

2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun değişik 11 inci maddesine göre hesaplanacak ek ders ücretleri %60 fazlası ile ödenir. Ayrıca 11 inci maddenin son fıkrasında belirtilen öğretimdeki ek ders ücreti de %100 zamlı olarak ödenir.

ESAS YÖNÜNDEN İNCELEME

Konu ile ilgili mevzuat ve bu husustaki daire kararı incelenerek gereği görüldü :

1) Mali mevzuatta, kamu çalışanlarına görevlerinin karşılığı olarak ödenen esas aylık ya da ücretlerine ek bir ödeme yapılması bu kimselerin kanunlarla veya diğer mevzuatla belirlenen zorunlu çalışma süreleri dışında ya da esas görevlerine ek bir görevle görevlendirilmelerine ve bu tür hizmetler karşılığında ek ücret ödenmesine imkan veren yasal bir hükmün bulunmasına bağlıdır. Nitekim, 657 sayılı Devlet/Memurları Kanununun vekâlet, ikinci görev, ders ve konferans ücretleri ile fazla çalışma ücretlerine ilişkin 175, 176 ve 178'inci maddeleri bu amaca yönelik hükümler içermektedir. Bu esastan hareketle, öğretim elemanlarına yaptıkları ve yaptırdıkları uygulama, yönettikleri seminer ve doktora çalışmaları karşılığında ek ders ödeme yapabilmesi için de, bu faaliyetlerin, öğretim elemanlarının esas görevlerine ek olarak yaptıkları bir faaliyet olması ve ilgili kanununda bu faaliyetler karşılığında ücret ödemeye imân veren bir hüküm bulunması gerekmektedir.

O halde, öncelikle, söz konusu faaliyetlerin öğretim elemanlarının esas görevlerine ek olarak yaptıkları bir çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır. Öğretim elemanlarının esas görev ve yükümlülüklerinin neler olduğu 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun çeşitli maddelerinde belirtilmiştir. Anılan Kanunun 22'inci maddesinde, öğretim üyelerine, yükseköğretim kurumlarında ve bu kanundaki amaç ve ilkelere uygun biçimde önlisans ve lisansüstü düzeylerde eğitim-öğretim ve uygulama çalışmalar yapmak ve yap-

tırmak, proje hazırlıklarını ve seminerleri yönetmek, bilimsel araştırmalar ve yayımlar yapmak; yetkili organlarca verilecek görevleri yerine getirmek; bu Kanunla verilen diğer işçileri yapmak görevleri verilmiştir.

Aynı Kanunun 3'üncü maddesinin (m) bendinde, öğretim görevlisi, ders vermek ve uygulama yaptırmakla yükümlü bir öğretim elemanı; (o) bendinde okutman ise, eğitim-öğretim süresince çeşitli öğretim programlarında ortak zorunlu ders olarak belirlenen dersleri okutan veya uygulayan bir öğretim elemanı olarak tanımlanmıştır.

Görüldüğü üzere öğretim üyelerinin, uygulama yapmak ve yaptırmak ile seminer ve doktora tezi yönetmek görevleri, esas görevleri içerisinde ayrı ayrı sayılmıştır. Öğretim görevlileri ile okutmanların görevi ise, sadece ders vermek veya okutmak ile uygulama yapmak veya yaptırmak olarak belirlenmiştir.

Anılan hükümlerde, öğretim elemanlarının görevleri belirtilirken ders görevi ile uygulama yapmak ve yaptırmak veya seminer yönetmek yahut doktora çalışmalarına katılmak görevleri birbirinden ayrı faaliyetler olarak düzenlenmiştir. Bu düzenleme biçimi belirtilen faaliyetlerin ders görevi kapsamında düşünülmediğini göstermektedir.

Öte yandan, 2547 sayılı Kanunda, öğretim elemanlarının, esas görev ve yükümlülükleri belirtilmekle yetinilmemiş, ayrıca haftalık çalışma süreleri de saptanmıştır. Nitekim, anılan Kanunun 36'ncı maddesinin (a) bendinde, kısmi statüde çalışan profesör ve doçentlerin haftada en az yirmi saat üniversitede bulunmaları ve bu süre içinde eğitim-öğretim, uygulama ve araştırma yapmaları gerektiği; (c) bendinde ise, devamlı statüde öğretim üyeleri ile aylıklı öğretim yardımcılarının en az Devlet Memurları için kabul edilmiş haftalık çalışma süresi kadar bir süre eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, uygulama ve yönetim görevlerini ve üniversite organlarınca verilen diğer görevleri yapmakla yükümlü bulundukları hükme bağlanmıştır.

Öğretim üye ve yardımcılarının bu çalışma süre ve içeriği ile ilgili yükümlülüklerine, 2547 ve 2914 sayılı kanunlardan önce yürürlükte bulunan 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu ile 7165 sayılı Üniversite Personel Kanununda da yer verilmiştir. Mülga 1750 sayılı Üniversiteler Kanununun 38'inci maddesinde, bu yükümlülük, "öğretim üyeleri ve asistanlar en az Devlet memurları için kabul edilmiş olan günler çalışma süresi kadar bir süre öğrenim, bilimsel araştırma, inceleme, uygulama ve yönetim görevleri ile üniversite organlarınca veya kanunla verilen diğer görevlerin gerektirdiği yerlerde hazır bulunmak ve görevlerini yerine getirmek ve esasları Yüksek Öğretim Kurulunca tesbit edilecek belirli saatler içinde görevleri başında bulunmakla yükümlüdürler" biçiminde ifade edilmiş ve ayrıca aynı Kanunun 40'inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde de, bir öğretim üyesinin bağlı

bulunduğu üniversite içindeki görevli olduğu ders, seminer ve uygulama süresinin üniversitelerarası kurulun öngördüğü öğretim yükü ile ifade olunacağı belirtilmiştir.

Yine, mülga 1765 sayılı üniversite Personel Kanununun öğretim yükü ve ek ders ücreti başlıklı 14'üncü maddesinde, bir öğretim üyesinin bağlı olduğu üniversite içindeki öğretim yükünün, görevli olduğu ders, seminer ve uygulama süresi, öğrenci miktarı ve yönettiği tez miktarı dikkate alınarak ve yönetim hizmeti de gözönünde bulundurularak üniversitelerarası kurulunca hazırlanacak tüzük ile belirleneceği ve öğretim yükünün bağlı bulunduğu kurumda doldurmayan kurumda doldurmayan öğretim üyelerinin, aynı üniversitedeki diğer öğretim kurumlarında öğretim yükünü dolduruncaya kadar yapılan görevlendirmeleri kabule mecbur oldukları hükmüne yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere daha önceki kanunlarda da, öğretim üye ve yardımcılarının çalışma süreleri ile ilgili genel yükümlülükleri belirtildikten sonra, bu yükümlülük içinde ayrıca bir öğretim yükü belirlenmiş ve öğretim yükünü teşkil eden ders, seminer, uygulama ve doktora çalışmaları birbirinden ayrı faaliyetler olarak mütalâa edilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere uygulama, seminer ve doktora çalışmalarının bir öğretim üyesinin esas görev ve yükümlülüğü olduğunu, kendisine yaptırılan ek bir görev olmadığını kabul etmek gerekmektedir.

Bu durumda, öğretim üyelerine, ek görev olarak düşünülmesi imkânı olmayan uygulama, seminer, doktora çalışmaları için ek bir ücret ödenmesine imkân bulunmamaktadır. Ancak, haftalık çalışma sürelerinin üzerindeki fazla çalışmalar için ücret veya başka nâm ile ödeme yapılacağına ilişkin Yükseköğretim Personel Kanununda bir hükme rastlanılmamaktadır.

Gerçekten 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 11'inci maddesinde öğretim elemanlarının sadece "verecekleri" ek dersler için ücret ödenmesine imkân veren hüküm bulunmakta; esas görevlerine ek olarak yapılacak seminer, uygulama ve doktora çalışmaları için ek ücret ödeneceğine ilişkin bir hüküm yer almamaktadır.

Esasen ek dersler için ek ders ücreti ödenebilmesi, 2547 sayılı Kanunun 36'ncı maddesinde, öğretim yükü içerisinde ders için ayrıca bir yük belirlenmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim, anılan Kanunun 36'ncı maddesinde, öğretim elemanlarının öğretim yükü diyebileceğimiz genel yükümlülüğü belirtildikten sonra, bu kez aynı maddenin (d) ve (e) bentlerinde öğretim yükü içerisindeki ders yükü saati saptanmıştır. Buna göre, öğretim üyelerinin haftalık ders yükü en az on saat, kadrolu öğretim görevlileri ile okutmanların haftalık ders yükü en az oniki saattir. Aynı maddenin (g)

bendinde ise, rektör, dekan, enstitü ve yükseköğretim müdürleri için haftalık ders yükü aranmayacağı ve bunların yardımcılarını ile bölüm başkanları için haftalık ders yükünün 10 veya 12 saatin yarısı kadar olacağı belirtilmiştir. Söz konusu maddede, uygulama, seminer ve doktora çalışmaları için ayrıca bir yük belirlenmiştir. Bu faaliyetler ile ilgili yükün, belirlenen ders yükü saatlerinin genel yükümlülüğünden (20 veya 40 saat) düşülmesinden sonra artı kalan süre içinde yer alması tabiidir. Ancak, söz konusu 36'ncı maddenin (d) bendinde ders dışındaki bu faaliyetlerin, dersten değil belli ölçüde ders yükünden sayılmasına imkan sağlayan bir hükme yer verilmiştir. Fakat bu imkân sadece öğretim üyelerinin yaptıkları bu tür faaliyetler için söz konusu olup, aylıklı öğretim görevlileri ve okutmanlar için bu kanunda bu şekilde bir hüküm yer almamıştır. Bu hükmün ders yükünün doldurulmasında ve ek ders ücretinin ödenmesinde dersler arasında bir farklılık yaratmak amacıyla getirildiği düşünülebilirse de, bu farklılığın sadece öğretim üyelerinin bu faaliyetler için yaratılmış olması kanun koyucunun maksadının bu olmadığını göstermektedir. Bu durumda hükmün, öğretim üyelerinin ders yüklerinin belli ölçüde bu faaliyetlerle de doldurulmasını sağlamak amacıyla, sadece öğretim üyeleri lehine bir imkân yaratmak için getirilmiş olduğunu düşünmek gerekmektedir.

Ayrıca bu hüküm, uygulama, seminer ve doktora çalışmalarını dersten sayan bir hüküm olarak kabulü de mümkün değildir. Zira bu faaliyetlerin ders olduğuna dair yasa da herhangi bir hükme rastlanmadığı gibi, aksine çoğu yerde bu faaliyetlere, dersin yanında, dersten ayrı olarak yer verilmektedir.

Kanun koyucu bu faaliyetler için de ek ders ücreti önermesini isteseydi, ya bu faaliyetlerin de, ölçü koyarak veya koymayarak, ders sayılacağına ilişkin bir hüküm getirir, ya da ek olarak yapılacak bu faaliyetler için, ister değişik ister aynı ölçüde olsun, ek ders ücreti ödeneceğine dair bir hükme yasa da açıkça yer verirdi.

Gerçekten de, 2914 sayılı Kanundan önce yürürlükte bulunan 1765 sayılı Üniversite Personel Kanununun "Öğretim Yükü ve Ek Ders Ücreti" başlıklı 14'üncü maddesinin üçüncü fıkrası önce "Üniversiteler Kanununa göre bağlı oldukları üniversitenin dışında resmi öğretim kuruluşlarında öğretim görevi almalarına müsaade edilenlere görev karşılığında ek ders ücretleri verilir. Bu ücret o kuruluşun bütçesinden ödenir" şeklinde iken; seminer ve uygulamalar için de ek ders ücreti ödenebilmesini sağlamak amacıyla, 1991 sayılı Kanunla, "Öğretim üye ve yardımcılara, bağlı bulundukları öğretim kurumunun dışındaki ek ders seminer ve uygulamalar için, o kurum bütçesinden aşağıdaki göstergeler üzerinden ek ders ücreti ödenir" şeklinde değiştirilmiştir.

Ayrıca, Yükseköğretim Kurulunun 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 36'ncı maddesinin (d) bendine dayanarak aldığı 17.10.1983 gün ve 689 sayılı "Ders Yüğü Tesbitinde uyulacak Esaslara ilişkin Kararı"nın 6'ncı maddesinin ilk şekli de, Yükseköğretim Kurulunun ders dışındaki bu faaliyetler için ek ders ücreti ödemeye düşünmediğini göstermektedir. Söz konusu madde; "Ek ders ücreti teorik ders sayısının haftalık yük sınırını aşan kısmı için ödenir. Bunun dışındaki faaliyetler ancak ders yükünün doldurulması açısından değerlendirilebilir." şeklinde düzenlenmişken, yasada herhangi bir değişiklik olmadığı halde Yükseköğretim Kurulu 24.11.1983 gün ve 866 sayılı kararında söz konusu maddeyi, "Ek ders ücreti haftalık eğitim yükünün üst sınırını aşan kısmı için ödenir. Bunun dışındaki faaliyetler ancak haftalık ders yükünün doldurulması açısından değerlendirilebilir." şeklinde değiştirilmiştir. Ancak, yasada eğitim yükü kavramının yer almayışı karşısında aynı madde bu kez, 9.12.1983 gün ve 832 sayılı kararla, "Ek ders ücreti haftalık ders yükünün üst sınırını aşan haftalık öğretim programında yer alan ders saatleri için ödenir" şeklinde düzenlenmiştir. Anılan madde bu haliyle uygulanmaktadır.

Ancak, bu şekildeki bir düzenleme, Kanunda açıkça yer almadığı ve bu hususta da Yükseköğretim Kurulunun bir yetkisi bulunmadığı halde, uygulama, seminer ve doktora çalışmalarının da ders olarak kabul edilmesine yol açmakta ve 10 veya 12 saatlik ders yükünü aşan bu faaliyetler için kanunda öngörüldüğü halde ek ders ücreti ödenmesine sebep olmaktadır. Bu suretle, devamlı bir statüde çalışan bir öğretim üyesinin aylık ve ödenek karşılığındaki yükümlülüğü haftada sadece 10 saat ders vermekmiş gibi düşünülmekte ve 10 saati aşan her türlü faaliyet için bu faaliyetlerin öğretim üyesinin esas görev ve yükümlülüğü kapsamında olduğu dikkate alınmaksızın, ek ders ücreti ödenmektedir.

Sonuç olarak, yukarıda açıklanan gerekçelerle, 2547 sayılı Kanunda ders faaliyetinden ayrı düşünülen ve ancak öğretim üyelerinin ders yükünün doldurulmasından Yükseköğretim Kurulunun saptayacağı ölçüler içinde dikkate alınabilen uygulama, seminer ve doktora çalışmaları için Yükseköğretim Personel Kanununun 11'inci maddesine dayanılarak ek ders ücreti ödenmesine imkân bulunmamaktadır.

Ara sınavlara gelince :

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun değişik 36'ncı maddesinin (d) bendinde, öğretim üyelerinin yaptıkları ve yaptırdıkları uygulama, yönettikleri seminer ve doktora çalışmalarının ne ölçüde ders yükünden sayılacağına Yükseköğretim Kurulunca belirleneceği hükmüne bağlanmıştır. Görüldüğü üzere bu bentte ara sınav faaliyetine yer verilmemiştir. Yükseköğretim Kuruluna verilen yetki, bentte sayılan faaliyetlerle sınırlı olup, anılan Kurulun bu yetki dışına çıkması mümkün değildir.

Oysa Yükseköğretim Kurulunun 17.10.1983 gün ve 83/689 sayılı kararında, ara sınavların ne ölçüde ders yükünden sayılacağına da yer verilmiştir. Bu nedenle Yükseköğretim Kurulu kararının ara sınavlara ilişkin kısmı yasal dayanaktan yoksun bulunmaktadır. Bu nedenle ara sınavlarla ilgili sorunun, Yükseköğretim Kurulu kararının ilgili kısmı dikkate alınmaksızın, yasal bazda tartışılıp sonuçlandırılması gerekir.

Ara sınavlar, ders okutma faaliyetinin bir parçası olup, onun devamı niteliğindedir. Ders veren öğretim üyesi bu dersin sonucunu almak için sınav yapmak zorundadır. Bu durumda, ek ders ücreti açısından, müfredat programı uyarınca yapılmakta olan ara sınavların ders verme faaliyeti gibi değerlendirilmesi uygun olacaktır.

Sonuç olarak, ara sınavlar karşılığında, değişik ölçüler dikkate alınarak değil, ara sınav ders verme faaliyeti gibi değerlendirilerek ders yükünü aşması halinde, ek ders ücreti ödenmesi gerekmektedir.

2) Yukarıda 1'inci kısımda, öğretim üyeleri ile öğretim görevleri ve okutmanlara yaptıkları veya yaptırdıkları uygulama, yönettikleri seminer ve doktora çalışmaları karşılığında ek ders ücreti ödenmesinin mümkün olmadığı sonucuna varıldığından, ek ders ücretinin hesaplanmasında, fiilen çalışılan sürenin mi, yoksa bu faaliyet saatleri için Yükseköğretim Kurulunca çıkarılan esaslarla belirlenen ders yükü karşılığı saatlerin mi dikkate alınacağı yolundaki sorunun görüşülmesine lüzum ve mahal bulunmamaktadır.

3) Ek ders ücretinin hesaplanmasında bütçe kanunlarında yer alan hükümlerin nasıl uygulanacağı hususuna gelince :

2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun 11'inci maddesinin birinci bendinde, Yükseköğretim Kanununun 36'ncı maddesine göre haftalık okutulması zorunlu ders yükü saati dışında, kısmi statüde bulunanlar dahil, öğretim elemanlarına, görev unvanlarına göre Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenecek zorunlu ve isteğe bağlı olarak en çok 18 saata kadar verecekleri dersler için ek ders ücreti ödeneceği; son bendinde de, müfredat programları uyarınca normal çalışma günlerinde çalışma saatinin bitiminden ve saat 17.00'den sonra başlayan gece öğretimi ile hafta tatili, yarı yıl veya yaz tatillerinde yapılan öğretimde ek ders ücretlerinin yüzde 25 zamlı olarak ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Öte yandan, 1988 yılı Bütçe Kanununun 33'üncü ve 1989 yılı Bütçe Kanununun 53'üncü maddelerinin (c) bentlerinde ise, 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununun değişik 11'inci maddesine göre hesaplanacak ek ders ücretlerinin yüzde 60 fazlasıyla ödeneceği; ayrıca, 11'inci maddenin son bendinde belirtilen öğretimdeki ek ders ücretlerinin de yüzde 100 zamlı olarak ödeneceği belirtilmiştir.

Bütçe kanunlarının bu açık hükümleri karşısında, Yükseköğretim Personel Kanununun 11'inci maddesine göre ödenecek ek ders ücretlerinin tümünün yüzde 60 zamlı olarak hesaplanması; ayrıca maddenin son bendine göre ödenecek ek ders ücretlerine ek olarak uygulanacak oranın yüzde 25 değil yüzde 100 olarak dikkate alınması gerekmektedir.

SONUÇ

Yukarıda yapılan açıklamalar karşısında;

1) Öğretim elemanlarının yaptıkları ve yaptırdıkları uygulama, yönettikleri seminer ve doktora çalışmalarının Yükseköğretim Kurulunca saptanacak karşılıklarının ders yükünden sayılması, ancak bu çalışmaların ders yükünü aşan kısmı için ilgililere ek ders ücreti ödenemeyeceğine çoğunlukla,

Ara sınavların fiili ders verme faaliyeti gibi değerlendirilerek, ders yükünü aşan kısmı için öğretim elemanlarına ek ders ücreti ödenmesi gerektiğine çoğunlukla,

2) 1'inci kısımda varılan sonuç nedeniyle tereddütün ikinci kısmının görüşülmesine gerek kalmadığına oybirliğiyle,

3) 1988, 1989 yılları bütçe kanunlarının ilgili hükümleri uyarınca 2914 sayılı Kanunun değişik 11'inci maddesi uyarınca öğretim elemanlarına ödenecek ek ders ücretlerinin tümünün yüzde 60 fazlasıyla hesaplanmasına, ayrıca, aynı maddenin son bendine göre ödenecek ek ders ücretlerine ek olarak uygulanacak oranın yüzde 25 değil, yüzde 100 olarak dikkate alınmasına oybirliğiyle,

Karar verildi.

TEMYİZ KURULU KARARLARI

Derleyen

Yakup ERPAY

Sayıştay Denetçisi

Tutanak No: 22915

Tarih : 5.1.1993

ÖZETİ : Devlete ve kamu tüzel kişilerine ait motorlu araçların kasko sigorta giderlerinin bütçeden karşılanmasının mümkün olmadığı hk.

..... Cezaevi Döner Sermaye Saymanlığı 1987 yılı idare hesabının Sayıştay Sekizinci Dairesince yargılanması sonunda işyurdu demirbaşlarına kayıtlı motorlu taşıtlara kasko sigorta yaptırılmaması gerektiği, zira kasko sigorta isteğe bağlı bir sigorta olduğu, ayrıca Devlet malının sigortası bizzat Devletin kendisi olduğu ve ayrıca Devlet riziko sonucu doğan zararın tamamına katlanmak durumunda olduğundan buna ilaveten sigorta primi ödemekle Devletin zararının daha da arttırılmış olacağı nedenleriyle söz konusu sigorta pirimlerinin ödeme imkânı bulunmadığından yersiz ödenen lira için tazmin hükmolunmuştur.

Dilekçinin dilekçesinde, saymanlığın 4358 sayılı Kanunun 6. maddesi gereğince, döner sermaye ile faaliyet gösteren hükmi şahsiyeti haiz bir kuruluş olduğu; kasko sigortası yaptırılan araçların işyurdunun demirbaşlarına kayıtlı olduğu ve işyurdu bütçesinden satın alındığı ve sigorta giderlerinin de bu bütçeden karşılandığı, 1987 yılı Bütçe Kanunu'nda yer alan sigorta ettirilmeme keyfiyetinin Genel Bütçe ile ilgili olduğu, döner sermaye demirbaşına kayıtlı araçları kapsamadığı; söz konusu araçların kasko sigortalarının Yönetim Kurulunun 15.5.1982 gün ve 179 sayılı kararına istinaden ve Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün 29.1.1982 gün ve DSS/5-18 sayılı emirleri gereğince, Kamu İktisadi Teşebbüsü statüsündeki Sigorta Şirketine yaptırıldığı belirtilerek tazmin hükmünün kaldırılması talep edilmektedir.

Devlet mallarının sigorta ettirilmesi ile Devletin zararı azalmayıp, bilakis sigorta şirketlerinin giderlerinin karşılanması sonucu Devletin Zararı dahada artmaktadır. Devlet mallarının sigorta ettirilmemesi ana kuraldır. Nitekim 1987 yılı Bütçe Kanununun (R) işaretli cetvelinde diğer harcama kalemlerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta ettirilmemesinin esas olduğu hükme bağlanmış olup yine bu kanuna göre ana kuralın istisnası olarak yangıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri, dış ülkelerdeki devlet malı temsilcilik binalarının sigorta giderleri ve dış kuruluşlarla ilgili olarak taşıt sigortaları (tam kasko) giderleri ile evrakı müsbitlerine göre ayrılması imkansız sigorta ve navlun giderinin bütçeden ödenmesi mümkündür. Döner Sermaye Müdürlükleri Genel Bütçeden ayrılan paylarla

kurulmakta olup, Bütçedeki açıklama bütün Devlet mallarını ihtiva etmektedir. Diğer taraftan 4358 sayılı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunda da döner sermaye ye ait malların sigortalanmasına izin veren bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenlerle liraya ilişkin verilen tazmin hükmünün tasdikine oyçokluğuyla.

Tutanak No: 22942

Tarih: 16.2.1993

ÖZETİ : Asli ve sürekli bir görev olan rektörlüğe Cumhurbaşkanınca atanan kişinin daha sonra Y.Ö.K. tarafından aynı göreve geçici olarak görevlendirilmesinin ve bu nedenle geçici görev yolluğu ödenmesinin mümkün olmayacağı hk.

..... Üniversitesinde Profesör ünvanlı kadroda görev yapmakta iken, 2547 sayılı Kanunun 13/a maddesi uyarınca Cumhurbaşkanınca Üniversitesi Rektörlüğüne atanan'ün, aynı Kanunun 40/b Maddesi hükmüne göre aynı üniversitede geçici görevle rektör olarak görevlendirilmiş sayılamayacağı ve kendisine Trabzon'da bulunduğu süreler için geçici görev yevmiesi ödenemeyeceği için lira için tazmin hükmü verilmiştir.

Dilekçi dilekçesinde, Cumhurbaşkanı tarafından seçilen ve atanan Rektör'ün beş yıl için görevlendirildiği, üniversitelerde Rektör ünvanlı bir kadronun bulunmadığı beş yıl süreli bir görevlendirmenin adı atamada olsa bunun sürekli bir görev olamayacağı, zira beş yıl müddetle bu statü ile maaşını kadrosunun bulunduğu Üniversitesinden aldığı ve işlemin 2547 sayılı Kanunun 40/b maddesi yapıldığı nedenleriyle tazmin hükmünün kaldırılması talep edilmektedir.

2547 sayılı Kanunun 40/b maddesi münhasıran öğretim üyesi ihtiyacı olan Üniversitelere başka üniversitelerden geçici olarak öğretim üyesi temin etmek amacına yöneliktir. Aynı kanunun 13. maddesiyle düzenlenen Rektör atamasıyla uzaktan ve yakından hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Rektör ataması Cumhurbaşkanınca yapılan bir atama olup (5) yıllı sınırlı olması onun sürekli bir görev olma niteliğini değiştirmemektedir.

..... Cumhurbaşkanınca 5 yıl süreli olarak atanılan Rektörlük görevinin Y.Ö.K. Kararıyla geçici görevlendirmeye dönüştürülmesi mevzuata uygun düşmemektedir.

Bu itibarla asli görev yeri Trabzon olması gereken Rektör'e Üniversitesinde bulunduğu sürece geçici görev yevmiesi ödenmesi mümkün görülmediğinden dilekçi iddialarının reddi ile verilen liraya ilişkin tazmin hükmünün tasdikine oybirliğiyle.

DAİRELER KURULU KARARLARI

Derleyen: Yakup ERPAY

Sayıştay Denetçisi

Karar No: 838/1

Karar Tarihi: 17.3.1993

ÖZETİ: Banka Genel Müdürlüğü adına birinci derecede imzaya yetkili bölge müdürlüklerince verilen mali yeterlik mektuplarının (referans mektubunun); özel şartname de istenilen banka şubesine ilaveten ilgili "banka genel müdürlüğünün teyidi aranacaktır." hükmüne uygun olacağı hakkında.

Gereği Görüşüldü:

....."..... Anadolu Öğretmen Lisesi İnşaatı" işine ilişkin sözleşmenin tescilinde hasıl olan tereddüt üzerine 4. dairece verilip tutanağa aynen alınan 16.2.1993 tarih ve 93-8/592 sayılı Karara karşı Milli Eğitim Bakanlığı..... Milli Eğitim Müdürlüğünce 4.3.1993 tarih ve 716/5946 sayılı yazı ile itiraz edilerek, sözleşmenin tescili istenmiş ve bunun üzerine konu Daireler Kurulunda görüşülerek karara bağlanmıştır.

Yapılan incelemelerde, 217 firmanın şartnamede belirtilen belgeleri idareye vaktinde teslim ettiği, bunlardan 69 na belge yeterlilik komisyonu tarafından yeterlilik verildiği, 148 firmaya ise belgeleri eksik bulunarak yeterlilik verilmediği, 69 firma arasında yer alan 5 firmayada referans mektuplarının bölge müdürlüğü teyitli olduğu gerekçesiyle, referans mektuplarının genel müdürlük tarafından teyidinin yapılması halinde ihaleye katılabileceklerinin bildirildiği anlaşılmıştır.

İdare ihaleye katılımı artırmak için bölge müdürlüğü tarafından teyit edilmiş referans mektubu veren tüm firmalara hem şifahi hemde ilan tahtasına yazarak, vermiş oldukları mektupların Genel Müdürlükçe teyidinin yapılması halinde ihaleye girebileceklerini duyurmuştur.

Bu duyuru ve istek üzerine firmaların bir kısmı referans mektuplarını genel müdürlüğe teyit ettirmiş ve bir kısmı da Bölge Müdürlüklerinin bu konuda yetkili olduklarına dair Genel Müdürlükten yazı almışlardır.

Bu yazıya dayanılarak aynı durumda olan firmalara yeterlilik verilerek ihaleye katılmaları sağlanmıştır. Bu uygulama sayesinde ihaleye katılım daha fazla sayıda olmuştur.

Esasen referans mektuplarının teyidi konusunda Bölge müdürlüklerine verilen yetki; Genel Müdürlük yetkisine eşdeğerde bir yetki olduğu banka yazılarından da anlaşılmaktadır. Bu nedenle Bölge Müdürlüklerince teyid edilen mektupların ayrıca Genel Müdürlükçe teyit edilmelerinin istenmesi zaman kaybına yol açmıştır.

Bütün bu nedenlerle, anılan sözleşmenin tereddüt konusu edilen husus dışında başka bir ilişki olmadığı takdirde tescil için Sözleşme Tescil ve Kayıt Grubu Şefliğine verilmesinin yerinde olacağına, çoğunlukla karar verildi.

Karar Sayısı: 834/3

Karar Tarihi: 17.2.1993

ÖZETİ: Sayıştay'ın olumlu görüş verdiği yönetmeliklerde yapılacak değişiklikler için Sayıştay'dan tekrar olumlu görüş alınmasına gerek olmayıp, 832 sayılı Kanunun 105 nci maddesi hükmü, uyarınca istisari görüş istenmesi gerekeceği hk.

İçişleri Bakanlığınca hazırlanıp Maliye ve Gümrük Bakanlığının olumlu görüşü alındıktan sonra 3046 sayılı Kanunun 40 ve Geçici 2 nci maddeleri gereği olumlu görüş alınmak üzere Sayıştay'a gönderilmiş bulunan "9 Şubat 1986 tarih ve 19014 sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanan İstanbul Polis Hastanesi Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinde Değişiklik ve Bazı Maddelerine Fıkra Eklenmesine Dair Yönetmelik" taslağının esastan görüşülmesine geçilmeden önce; 27.9.1984 tarih ve 3046 sayılı Kanunun 40 ve Geçici 2 nci maddeleri hükmü uyarınca kurulup, yürürlüğe giren İstanbul Polis Hastanesi Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği"nde yapılmak istenilen değişiklikler hakkında, 3046 sayılı Kanununa göre olumlu görüş mü, yoksa 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 105 nci maddesi hükmü uyarınca istisari görüş mü verileceği hususu üzerinde duruldu. Bu konuda yapılan görüşmeler sonucunda;

Şimdi gündem konusu olan taslağın kuruluşla ilgili hususları ihtiva etmediği, buna karşılık Sayıştay'ın uygun görüşü doğrultusunda kurulmuş olan Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmasını öngören hükümler içerdiği anlaşılmıştır.

3046 sayılı Kanunun Geçici 2 nci maddesine göre döner sermaye işletmesi kurulabilmesi Sayıştay'dan "olumlu görüş" alınmasına bağlı olup, Sayıştay'ın bu geçici madde uyarınca verdiği görüş, döner sermaye işletmesi kurulmasına ihtiyaç gösteren bakanlık veya bağlı kuruluşları bağlayıcı nitelikte bulunmaktadır.

Öte yandan, 832 sayılı Sayıştay Kanunun 105' inci maddesinde, bakanlıklar ve Sayıştay'ın denetimine giren diğer idare ve kurumlarca mali konularda düzenlenecek yönetmeliklerin, Sayıştay'ın istisari mütalâası alındıktan sonra yürürlüğe konabileceği; değişik 15'inci maddesinin dördüncü bendinde de, 105' inci madde uyarınca verilecek Sayıştay görüşünün Daireler Kurulunca saptanacağı hükme bağlanmak suretiyle, madde kapsamına giren yönetmelikler konusunda verilecek Sayıştay görüşünü saptama yetkisi Daireler Kuruluna verilmiştir.

Her iki kanun hükümlerinin birlikte incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, 3046 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesiyle Sayıştay'a verilen yetki, 832 sayılı Kanunun 105'inci maddesiyle verilen yetkiden farklı olup, doğrudan doğruya bir döner sermaye işletmesi kurulması konusu ile ilgili bulunmaktadır. Üstelik bu yetki ilgili bakanlık veya bağlı kuruluşları bağlayıcı nitelikte iken, 832 sayılı Kanunun 105'inci maddesine göre bildirilen Sayıştay görüşü "istişari" nitelik taşımaktadır.

Bu açıklamalardanda anlaşılacağı üzere, 3046 sayılı Kanunla Sayıştay'a, 832 sayılı Kanunun 105 nci maddesindekinden farklı bir görev ve yetki verilmiş olmaktadır. Bu yetki uyarınca Sayıştay'ca verilecek görüş döner sermaye işletmesini kurmak isteyen kurumları bağlayıcı niteliktedir. Bu da kuruluş aşamasında aranmaktadır. Başka bir ifadeyle, Sayıştay bu tür görüşü döner sermaye işletmelerinin kuruluşu sırasında vermektedir.

Bu itibarla, 3046 sayılı Kanunun Geçici 2 nci maddesine uygun olarak kurulan döner sermaye işletmelerinin yönetmeliklerinde yapılacak değişiklikler hakkında 832 sayılı Kanunun 105 nci maddesi hükmü uyarınca görüş bildirilmesi gerekir. Zira asıl yönetmelik ile ilgili olarak olumlu görüş alındığından, değişiklikler için yeniden olumlu görüş alınmasına gerek olmadığına, çoğunlukla karar verildikten sonra taslağın esastan görüşülmesine geçildi.

DAİRE KARARLARI

Derleyen: Sadettin DOĞANYİĞİT

Sayıştay Denetçisi

İHALE MEVZUATI İLE İLGİLİ KARARLAR

Daire: 7 Karar Tarih: 2.2.1993 Hesap Yılı: 1990 İzmir Bayındırlık Say.

İlk iki hakedişte gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle fahiş miktarda fazla ödemede bulunulmuş, ancak bu fazla ödemeler son hakedişte gerçek miktarlara indirilmiştir. Bu suretle taşarona 2 ay süreyle lira tutarında bir mevi avans ödemesi yapılmış bulunmaktadır.

Bu nedenle gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle taşarona menfaat sağlamış olan Emanet Komisyonu üyeleri hakkında 1050 sayılı Genel Muhasebe Kanunu'nun 24 sayılı K.H.K. ile değişik 22 nci maddesinin (c) işaretili fıkrası hükmü gereğince işlem yapılması için konunun Ulaştırma Bakanlığına yazılmasına karar verildi.

Daire: 7 Karar Tarihi: 19.1.1993 Hesap Yılı: 1990 Ank. Köy. H.Araşt.Ens. DS Say.

Söz konusu makinaların 3.1.1990 tarihinde satın alınmasına ve 3 aylık vade farkı ile buna palalel olarak katma değer vergisi de dikkate alınarak tahakkuk işlemi yapılmış olmasına rağmen, ödemenin 20 gün sonra 23.1.1990 tarihinde mahsuben yapılması ve bu mahsup işleminin bahsekonu makina alımına ait olduğunun anlaşılmış olması karşısında ancak, 20 günlük vade farkının ve katma değer vergisinin kabülü ile geriye kalan ve yeniden yapılan hesaplama ile fazla ödendiği anlaşılan liranın sorumlularına ödetirilmesine karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Müd.Mrk.Say.

Söz konusu yol yapım işine ait Sözleşmenin malzeme fiyat farklarını düzenleyen 19 ncu maddesinin 19.7.1 numaralı fıkrasında "Yukarıdaki esaslara göre tespit edilerek hakedişlere eklenecek veya düşülecek miktarlar, ihale bedeli içinde yabancı para olması halinde, ihale bedeli içindeki yabancı para oranı kadar azaltılır." hükmü yer almaktadır. İhale bedelinin %75'i Türk lirası cinsinden, %25'i de ABD Doları cinsinden ödendiğine göre lira tutarındaki patlayıcı madde fiyat farkının %75'inin ödenmesi gerekmektedir. Yabancı para cinsinden ödenen kısım için ayrıca fiyat farkı ödenmesi imkanı bulunmamaktadır.

Daire: 7 Karar Tarihi: 22.12.1992 Hesap Yılı: 1989 Bursa Belediye Saym.

Taraflar arasında yapılan sözleşmenin 5 nci maddesi, işletmecinin ödeme hükümlerine uymaması halinde idarenin 10 gün süreli ihtarda bulunarak sözleşmeden vazgeçebileceğini ve teminatların irat kaydedileceğini belirtmektedir. İdarenin işletmeciye herhangi bir ihtarda bulunmadan sözleşmeden vazgeçtiği anlaşıldığından teminatların irat kaydedilmesinin gerekmediğine, dolayısıyla ilişik bulunmadığına karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Md.Mrk.Say.

6580 poz numaralı kırılmış ve elenmiş ocaktaşı ile bir tabaka astarsız bitümlü sathi kaplama yapılması birim fiyatına 150 metreye ocak-konkasör arası taş nakli bedeli (1.30x0,0024xK) değeri ile %30 zamlı olarak dahil edildiği için 07.005/K poz numaralı ocak-konkasör arası nakliye birim fiyatı tespit edilirken 150 metreye nakliye bedelinin %30 zamlı olarak düşülmesi zorunludur. Oysa, 07.005/K poz numaralı birim fiyat 150 metreye nakliye bedeline %30 zam uygulanmadan (0,0024xK) değeri düşülerek 340.74 TL/ton bulunmuş ve hem hakediş zati bedeli hem de 1991 yılı birim fiyat farkı buna göre ödenmiştir.

Bu durumda taşorona yapılan lira fazla ödemenin sorumlulara ödetirilmesine karar verildi.

Daire: 5 Karar Tarihi: 13.4.1993 Hesap Yılı: 1991 İzmir Karayolları Blg.Saym.

Nakliye esas kazı miktarının hesabında "%10 sıkıştırma ilavesi" yapılabileceğine ilişkin işin sözleşme ve eklerinde bir hüküm bulunmadığı cihetle kazı nekline esas olacak miktarın hesabında %10 sıkıştırma ilavesi yapılarak nakliye bedeli ödenmesi imkanı bulunmamaktadır.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Md.Mrk.Saym.

Tünel kazısı nakliye (taşıma) bedellerine 32.009 poz numaralı tünel zammı birim fiyatının uygulanmaması gerektiği halde, 39004 poz numaralı tünel kazısı, 07.006/K, 09.001/K ve 09.012/K poz numaralı nakliye (taşıma) bedellerine %15 tünel zammı uygulanması sonucu; adı geçen müteahhide toplam lira fazla ödemede bulunduğu görülmüştür.

32.009 poz numaralı tünel zammı birim fiyat analizinde "Bu zam; tünel kazısı, taşıma, tünel içindeki kazı ve inşaat malzemelerin taşınması zammı, ventilasyon zammı, tünel uzunluk zammı ve tünele ait inşaat malzemelerinin yüklenilmesi ve boşaltılması birim fiyatlarına uygulanmaz" denildiğinden tünel kazısı ve nakliye (taşıma) bedellerine söz konusu zammın uygulanması mümkün değildir.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Md.Mrk.Saym.

88/13181 sayılı kararnamenin 10. maddesinde; Bu esaslardaki hü-
kümlere göre hesaplanacak fiyat ve ücret farkları için yapılması gereken tes-
pitlerde Bayındırlık İşleri Kontrol Yönetmeliği" gereğince işin devamı süre-
sinde tutulan defterler geçerli belge olarak kabul edilecektir." şeklindeki
hükme uygun olarak, zam tarihi itibarıyla bir tespit tutanağının düzenlene-
rek, imalat ve ihzarattaki malzeme miktarının saptanması gerekirdi.

Söz konusu tespit tutanağının düzenlenmemiş olması nedeniyle, çİ-
mento fiyatındaki değişiklik tarihi dikkate alınarak enterpolasyon (orantı)
metodu ile imalata giren çimento miktarının hesaplanması gerekirken, çİ-
mento fiyatındaki değişiklik tarihine en yakın hakedişteki miktarların esas
alınması sonucu fazla ödenenlira fiyat farkının sorumlulara ödetti-
rilmesine karar verildi.

Daire: 5 Karar Tarihi: 13.4.1993 Hesap Yılı: 1991 Trabzon Köy Hzm. Saym.

Üstenciye 6 no.lu hakedişle kararname fiyat farkı ödenirken bir önce-
ki hakedişle (5 no.lu) ödenen fiyat farkının düşülmesi yerine 4 no.lu hakediş-
le ödenen fiyat farkının düşülmesi ve bu şekilde ödeme yapılması nedeniyle
fazla ödenen liranın sorumlulara ödettirilmesine karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Md.Mrk.Saym.

15.024 poz numaralı "Makinalı kazılarda su müşkilat zammı" birim
fiyatın analizinde bu birim fiyatın su derinliği 0.50 m.den fazla alan su için-
deki bilumum kazılarla, kum, çakıl veya yol üst yapı malzemesi çıkarılma-
sında ve kum-çakıl için figüredeki hacmin %90'ına uygulanacağı belirtildiği
halde figüredeki hacmin %100'üne uygulanması ile ortaya çıkan fazla öde-
menin sorumlularına ödettirilmesine karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Md.Mrk.Saym.

Metrekare esasına dayanan prefabrik imalatlar kapsamında bulunan,
aşağıda ayrıntıları yazılı bazı imalatların yapımından vazgeçilerek, onların
yerine maliyetleri biraz daha yüksek olan başka benzer imalatların yaptırıl-
dığı aradaki farkın, 88/13181 sayılı kararnamenin 9. maddesi dayanak gös-
terilmek suretiyle malzeme fiyat farkı olarak ödendiği ve bu farklara ayrıca
% 25 müteahhit kârı ilave edildiği görülmüştür. Bu yeni imalatların malze-
me fiyat farkı olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Zira 88/13181 sayılı
kararnamenin 9. maddesinde özetle". işlerin meydana getirilmesinde
kullanılan veya yardımcı olarak tüketilen malzemedan bu maddede belirti-
lenlere, bunların, sözleşme birim fiyatlarına veya uygulama yılı birim fiyat-

larına esas olan rayiçlerinde bir değişiklik olması halinde fiyat farkı ödenir veya kesilir" denilmekte ve müteakiben hangi malzemeler için fiyat farkı verileceği ayrıntılı olarak sayılmaktadır. Yukarıda izah edilen imalat değişikliklerinin fiyat farkına esas malzemeler ile herhangi bir ilişkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu imalatları malzeme fiyat farkı kapsamında mütalaa etmek mümkün değildir. Kaldıki fiyat farkına tabi malzeme olarak değerlendirilirse bile % 25 müteahhit karı ödenmesi mümkün değildir.

Diğer taraftan İdarece keşifte yazılı bazı imalatların yapımından vazgeçilerek bunların yerine başka imalatların yaptırılmasına karar verilmesi durumunda, mukayeseli keşif özeti düzenlenmesi, keşif artışı oranının tesbit edilmesi ve bu artış %30 dahilinde bulunuyor ise aynı şartlarla aynı müteahhide yaptırılması gerekir. Ancak sözü edilen bu işte daha önce % 30 keşif artışı zaten yapılmış olduğundan bu defa herhangi bir keşif artışı yapılması mümkün değildir. Dolayısıyla yaptırılan yeni imalatlar keşfin ve sözleşmenin dışında yapılmış işler durumundadır. Sözleşme ve keşif dışında kalan bu imalat bedellerinin ödenmesi ancak, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Muhakemat Genel Müdürlüğünün onayı ve Danıştayın müsbet mütalası ile idare ile müteahhidi karşılıklı ibra eden bir sulhname düzenlenmesi suretiyle mümkündür. Bu sulhname ile keşif ve sözleşme dışı imalat bedellerinin ihale indirimli ve müteahhit kârsız olarak ödenmesi mümkündür. Oysa bu işte keşif dışı kalan imalat bedellerinin ödenmesinde bu yolda başvurulmayarak % 25 müteahhit karlı imalat bedelleri ödenmek suretiyle fazla ödemedede bulunulmuştur. Fazla ödemenin sorumlulara tazmin hükmolunmasına karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Md.Mrk.Saym.

6070/A Poz nolu "Kırılmış ocak taşı ile temel yapılması" imalatına ilişkin olarak hesaplanan akaryakıt fiyat farkında m^3 cinsinden bulunan ($1450 m^3$) temel malzeme miktarına $E = 6.22$ katsayı uygulandığı halde, söz konusu malzeme miktarının ayrıca 1.6 yoğunlukla çarpılması sonucu lira fazla ödemedede bulunulduğu görülmüştür.

Sözleşmenin, (19.7.3) maddesinin 4. fıkrasında özetle Mazot (motorin) miktarı, $M = H \times E$ formülü ile bulunacaktır.

$M =$ Bütün iş kalemleri için kullanıldığı kabul edilen mazotun kg olarak toplam miktarıdır.

(H) ise alttemel, temel, banket v.s.nin m^3 cinsinden toplam miktarıdır. ve söz konusu işler için katsayı $E = 6.22$ olarak tespit edilmiştir. Sözleşmenin bu açık hükümleri karşısında akaryakıt fiyat farkına esas olacak mazot miktarının hesabında m^3 cinsinden bulunan $1450 m^3$ temel malzemenin ($E = 6.22$) katsayı dışında ayrıca (1.6) yoğunlukla çarpılması mümkün değildir.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Md.Mrk.Saym.

16.002/1, 16.022/1, 18.031/1 ve 27.506 poz numaralı birim fiyatların analizleri incelendiğinde bu birim fiyatlara çimento bedelinin de dahil edildiği görülmektedir. Bu itibarla ayrıca 3000 poz no.lu çimento zati bedelinin ödenmesi mümkün değildir.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Md.Mrk.Saym.

E katsayısı taahhüt konusu işteki bütün sanat yapısı ve köprü işleri için (tünel kazısı dışındaki tünele ait diğer işler dahil) lüzumlu mazotun toplam miktarının hesabına ait katsayı olup (E= 1,37) olarak tespit edilmiştir.

"E" Katsayısının tesbitinde taşımalarda 1 ton xkm için 0,0788 kg. mazot sarfedildiği kabul edilmiştir.

Taşınan malzeme miktarı ve taşıma mesafeleri, Birim Fiyat Tarifindeki esaslara göre tespit olunur. (Bir ton xkm için akaryakıt sarfiyatının saptanmasında vasitanın boş dönüşü dikkate alındığından ayrıca hesaba katılmaz. M³ cinsinden ölçülen malzemelerin ton'a dönüştürülmesinde Birim Fiyat Tarifindeki yoğunluklar esas alınır.

Sanat yapısı ve köprü işlerinde yukarıdaki (E) katsayısı ara hakedişlerde akaryakıt fiyat farkı ödemeleri için geçici mazot miktarının hesaplanmasında kullanılacaktır. Kesin mazot miktarı ise, son hakedişteki fiilen taşınan malzeme (kum, çakıl-kırmataş taş, demir, çimento v.s dahil, su hariç) miktarlarına ve taşıma mesafelerine göre 1 ton xkm için 0,0788 kg. mazot sarfedildiği kabul edilerek hesaplanacak ve akaryakıt fiyat farkı ödemelerin buna göre düzeltililecektir." denilmektedir.

Sözleşmenin anılan hükmü uyarınca sanat yapısı işler için tespit edilen E= 1.37 katsayısı ara hakedişlerde akaryakıt fiyat farkı ödemeleri için geçici mazot miktarının hesaplanmasında kullanılacaktır.

Sözleşmede tespit edilen E= 1.37 katsayısının ara hakedişlerde E= 4.04 olarak değiştirilmesi mümkün değildir.

PERSONEL MEVZUATI İLE İLGİLİ KARARLAR

Daire: 5 Karar Tarihi: 22.10.1992 Hesap Yılı: 1990 Sinop Deft.Muh.Müd.

179 Sayılı Kadro Kanunu ile, Milli Eğitim Müdür Yardımcısı iken görevinden alınarak Ticaret Lisesi Matematik öğretmenliğine atanana 1987 Mali Yılı Yan Ödeme Kararnamesinde yer alan oran ve puanlarda özel hizmet tazminatı ve yan ödeme vermek gerekirken, buna uyulmayarak 1990 yılı Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdür Yardımcıları için tesbit edilmiş oran ve puanlar üzerinden ödemede bulunulması sonucu fazla ödenen lıranın sorumlularına ödettirilmesine karar verildi.

Daire: 5 Karar Tarihi: 26.1.1993 Hesap Yılı: 1990 Karadeniz Tk. Üniversitesi Say.

2547 Sayılı Yüksek Öğretim Personel Kanununun 3976 Sayılı Kanunla değişik geçici 8. maddesinin 4. fıkrasında "Bu Kanunun yayım tarihinden önce yukarıda hükümlere göre profesörlüğe yükseltilmiş olanlar ve bu Kanunun yayım tarihinden itibaren 31.12.1989 tarihine kadar, kadro şartı aramaksızın profesörlüğe yükseltilecek olanlar ile doçent ünvanını kazanmış olanlar bulundukları kadrolarda doçent ve profesör ünvanlarının sağladığı bütün hak ve yetkilerden yararlanırlar. Bu kişiler ilgili birimlerdeki doçent ve profesör kadrolarına öncelikle atanırlar." denilmekle birlikte, Kanunun 26. maddesinin profesörlüğe yükselme için öngördüğü tüm şartları taşıyarak 31.12.1989 tarihine kadar başvuran ancak profesörlüğe yükseltilmelerini 1990 yılı içerisinde olan profesörlerin geçici 8. maddeden yararlandırılmalarında; Geçici 8. maddenin 2547 sayılı Kanunla yürürlüğe gören ilk halinde, - başvuru ve başvurunun kabulü-esas alındığından, ayrıca başvuruların değerlendirilmesine ilişkin Yüksek Öğretim Kurulu yazılarında 3576 Sayılı Kanundan bahsedilmeyip "3455 sayılı Kanuna göre başvuranlar" ifadesi yer aldığından, öte yandan yetkililerle yapılan şifahi görüşmelerde, Uygulamanın yaygın olarak bu şekilde yapıldığı anlaşıldığından ve son olarak da çok sayıdaki başvurunun, Yüksek Öğretim Kurulu tarafından sınırlı süre içerisinde değerlendirilmesinin mümkün olmayacağı sonucuna varıldığından, ilişik olmadığına karar verildi.

Daire: 5 Karar Tarihi: 22.10.1993 Hesap Yılı: 1990 Ağrı 12. Piy.Tüm.Saym.

Ağrı 12. Piyade Tümen Komutanlığında görevli iken sürekli görevle değişik illere tayin olan çeşitli personele; bu ilde çalışmalarından dolayı 375 sayılı K.H.K'nin 28 nci maddesine dayanılarak verilmekte olan Ek Tazminatın, fiilen çalışmadıkları süreler için de verilmesi süretiyle fazla ödenen miktarın sorumlularına ödettirilmesine karar verildi.

Daire: 5 Karar Tarihi: 22.12.1992 Hesap Yılı: 1990 Yumurtalık Mal Müd.

657 sayılı Devlet memurları Kanununun 86. maddesi gereğince bir görevin memurlar eliyle vekaleten yürütülmesi halinde ücretsiz vekalet asıldır. Söz konusu olan kadronun boş olması nedeniyle bu kadroya vekalet eden adı geçen kişinin durumu bu maddede belirtilen vekalet ücreti verilebilecek istisnai durumlar içerisinde de girmemektedir. Asıl görevi Tahrirat Katipliği olan ve boş bulunan Yazı İşleri Müdürlüğü kadrosuna vekalet eden 'a 657 sayılı Devlet emurları Kanununun 86. maddesi gereğince vekalet ücreti verilmesi mümkün değildir.

Daire: 4 Karar Tarihi: 11.3.1993 Hesap Yılı: 1990 Amasya Def. Muh.Müd.

2155 Sayılı Kanun gereğince tayin bedeli aylıkla birlikte peşin olarak ödenmekte olduğundan aylığın ödenmesinden sonra 17.4.1990 tarihinde emekliye ayrılan ilgililere ödenen tayin bedeli nedeniyle sorumlulara sorumluluk yüklemeye mahal bulunmadığına karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 15.1.1993 Hesap Yılı: 1990 Konya Köy Hizm.Saym.

Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü Personeline tahsis edilen lojmanlara ait su giderlerinin bütçeden karşılandığı görülmüştür.

2946 Sayılı Kamu konutları kanununun 5 nci maddesine göre yayınlanan 89/14860 sayılı kararname eki kararın 1 nci maddesi A/5 bendi hükmü gereğince, (E) Grubu konutlar kapsamına alınan söz konusu Lojmanlar için sadece Kalorifercinin kamu kurum ve kuruluşunca karşılanması bunun dışında kalan, kapıcı ile ortak tesis ve ortak kullanım alanlarının bütün giderlerinin konutta oturanlar tarafından karşılanacağı öngörülmüştür.

Bahse konu maddenin "Uygulanması Gerekli Esaslar"a ilişkin (D) fıkrası 7 nci bent hükmüne göre de "Toplu konutların bulunduğu konut blok veya grupların su bedellerinin, tek sayaç üzerinden gelmesi halinde, su bedeli, konutların yönetiminden sorumlu İdare Amirliklerince, yoksa yöneticiler tarafından konutlardaki toplam kişi başına yapılan hesaplamalara göre konut tahsis edilenlerden alındı makbuzu karşılığı tahsil edilmek suretiyle Sular İdaresine yatırılması gerekmektedir.

Mevzuat hükmüne aykırı olarak su giderlerinin bütçeden ödenmesi sonucu fazla ödenen liranın sorumlulara ödettirilmesine karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Md.Mrk.Saym.

1 nci derece kadrolu Genel Müdür Yardımcısı kadrosunda sözleşmeli olarak çalıştırılan'ın 1991 yılına ilişkin hizmet sözleşmesi yenilenmediği halde, adı geçene Ocak-Ağustos/1991 aylarında toplam lira ücret ödendiği görülmüştür.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Sözleşmeli personel" başlıklı 4. maddesinin (B) bendinde "Kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hallere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, kurumun teklifi üzerine Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye ve Gümrük Bakanlığının görüşleri alınarak Bakanlar Kurulunca geçici olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileridir. (36 ncı maddenin II-Teknik Hizmetler Sınıfında belirtilen görevlerde yukarıdaki fıkra uyarınca çalıştırılanlar için, işin geçici şartı aranmaz.) Bun-

lara ödenecek ücretin sınırları Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır..." hükmü yer almakta olup, sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin esasları düzenleyen 6.6.1978 gün ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ek ve değişikliklerin 5. maddesinde (Değişik BKK 9.2.1979-7/17150)" Sözleşme süreleri Bütçe yılı ile sınırlıdır. Ancak, zorunlu durumlarda Maliye Bakanlığının olumlu görüşü alınarak kaydıyla iki yıla kadar sözleşme yapılabilir." denilmektedir.

Diğer taraftan, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca 3595 sayılı 1990 Mali Yılı Bütçe Kanununun 54 ncü maddesi uyarınca vize edilen 1990 yılına ait sözleşmeli personel vize cetvelinde ise "Sözleşme süresi 1.1.1990 tarihinde 31.12.1990 tarihine kadardır." denilmek suretiyle tereddüte mahal bırakmaksızın söz konusu sözleşmenin süresi bir yıl ile sınırlandırılmıştır.

Yukarıda yazılı esaslara uygun şekilde 1991 yılında hizmet sözleşmesi yenilenmeyen'e bu yıla ilişkin olarak herhangi bir ücret ödenmesi yapılması mümkün değildir.

Daire: 4 Karar Tarihi: 30.3.1993 Hesap Yılı: 1990 İnönü Üniversitesi Saym.

Yükseköğretim Kanununun değişik 16/a maddesinde" Fakültenin ve birimlerinin temsilcisi olan dekan, rektörün önereceği, Üniversite içinden veya dışından üç profesör arasından yükseköğretim kurulunca üç yıl süre ile seçilir ve normal usul ile atanır. Süresi biten dekan yeniden atanabilir." denilmekte olup, söz konusu maddesi ile dekanın atanması ve görev sürelerine ilişkin özel hükümler öngörülmuş bulunmaktadır.

Görev süresinin 3 yılla sınırlı olması görevin asli ve süreli olması niteliğini değiştirmemektedir.

Aynı kanunun 40/b maddesi ise öğretim üyesi ihtiyacı olan üniversitelere başka üniversitelerden geçici olarak öğretim üyesi temin etmek amacına yöneliktir.

Gazi Üniversitesi öğretim üyesi iken inönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığına 2547 sayılı kanunun 16/a maddesi uyarınca asli ve sürekli görevle ataman daha sonra Yükseköğretim Kurulu tarafından aynı 369 sayılı KHK. ile değişik 40/b maddesine göre aynı üniversite de yeniden görevlendirilmesi ve aynı kanunun 40/b ve 41. maddeleri uyarınca ödeme yapılması ve ayrıca harcırah ödenmesi mümkün bulunmadığından mevzuata aykırı olarak harcanan liranın sorumlulara ödettirilmesine karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Md.Mrk.Saym.

Karayolları İzmir 2. Bölge Müdürlüğünde görevli teknik elaman'ın "Çevre kirliliğini Kontrol" konulu kursa katılmak üzere, "Yetiştirilmek Amacıyla Yurtdışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik" esaslarına göre İngiltereye gönderildiği görülmüştür.

Söz konusu adayın gidiş dönüş yol masrafı İngiliz Hükümetince karşılanmış ve kendisine ayda 367 pound tutarında burs verilmiştir. Aldığı burs

miktari 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 79. maddesi gereğince, dokuzuncu derecenin birinci kademesinden aylık alan meslek memurlarına ödenmekte olan yurtdışı aylığının 2/3 ünün altında olduğundan aradaki fark kendisine ayrıca ödenmiştir. Ancak bu ödeme 13 Nisan 1990 ile 23 Aralık 1990 tarihlerini kapsayacak biçimde toptan, peşin ve avans olarak 13.4.1990 tarihinde 4095 sayılı avans makbuzu ile ödenmiştir. Dolayısıyla yukarıda günü ve sayısı yazılı mahsup verile emri ile bu avansın mahsubu yapılırken 13.4.1990 tarihli döviz satış kurunun esas alınması gerekmektedir. Oysa ödenmesi gereken yurtdışı aylıkların, mahsubunda, her ayın 1. gününde geçerli döviz satış kurları esas alınmak suretiyle fazla ödemeye neden olunmuştur. Zira sözü edilen memura 13 Nisan 1990 ile 23 Aralık 1990 tarihlerine ait aylık tutarları peşin olarak ödenmiş olduğundan artık döviz kurlarının değişmesi nedeniyle eline geçen yabancı para miktarında herhangi bir azalma söz konusu olamaz.

Sebebiyet verilen liralık fazla ödemenin sorumlulara ödettirilmesine karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 9.2.1993 Hesap Yılı: 1991 Ankara Ö.S.Y.M Fon Saym.

Ö.S.Y.M. Fon saymanlığına Bütçe Kanunlarındaki ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunundaki emredici kurallara uyulmadan, ilan yapılmadan ve sınava girip kazanmadan elaman alınması ve anılan kişilere maaş, yan ödeme ödenmesi sonucu neden alınan lira fazla ödemenin sorumlulara ödettirilmesine ve usulsüz atanan kişilerin işlerine son verilmesi amacıyla Ö.S.Y. Merkezine yazılmasına, karar verildi.

VERGİ MEVZUATI İLE İLGİLİ KARARLAR

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.3.1993 Hesap Yılı: 1991 Karayolları Gn.Md.Mrk.Saym.

Sıcak karışımında kullanılan ve idare tarafından verilen bitümün maliyet bedeline %12 oranındaki Katma Değer Vergisi de dahil olduğu için, müteahhitçe zayi edilen bitüme ait kesintinin KDV'li olarak kesilmesi gerekir. Bilindiği üzere, Bayındırlık Bakanlığı rayiç listesindeki fiyatlara KDV dahil olmadığı için hesaplanan kesinti tutarına Katma Değer Vergisinin ayrıca eklenmesi zorunludur.

Bu durum karşısında, zayi edilen bitüm bedelinin KDV'li olarak kesilmesi gerekirken KDV'siz olarak kesilmesi sonucunda fazla ödenen liranın sorumlularına ödettirilmesine karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 14.1.1993 Hesap Yılı: 1990 İstanbul 6. Piy.Tug.Say.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun "vergi kesenlerin sorumluluğu" başlıklı II. maddesinde,

Yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirilmesinden sorumludurlar.

Bu sorumluluk, bunların ödedikleri vergilerden dolayı asıl mükelleflere rücu etmek hakkını kaldırmaz.

(3239 sayılı kanunun 2 nci maddesiyle eklenen fıkra) Mal alım ve satımı ve hizmet ifası dolayısıyla vergi kesintisi yapmak ve vergi dairesine yatırmak zorunda olanların, bu yüklülükleri yerine getirmemeleri halinde verginin ödenmesinden, alım satıma taraf olanlar ile hizmetten yararlananlar, aralarında zimmen dahi olsa irtibat olduğu tesbit olunanlar müteselsilen sorumludurlar.

(3239 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle eklenen fıkra) Ancak üçüncü fıkrada belirtilen müteselsilen sorumluluk mal üreten çiftçiler ile nihai tüketiciler için sözkonusu değildir.

Bu hüküm karşısında mal üreten çiftçiler ile nihai tüketici durumda olanlar için 3. fıkrada belirtilen müteselsilen sorumluluk söz konusu değildir.

Zirai ürün alımı yapan askeri kurum ve birlikler nihai tüketici durumunda olduğundan, ürün bedeli ödenirken Gelir Vergisi tevkifatı ile Savunma Sanayi Destekleme Fonu kesintisi yapılmamasında ilişik bulunmadığına karar verildi.

Daire: 5 Karar Tarihi: 22.10.1993 Hesap Yılı: 1990 Sinop Deft.Muh.Müd.

3095 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun ilgili hükümlerinden anlaşılacağı üzere, katma değer vergisi mükellefiyeti malın teslimi ve hizmetin ifası ile doğmakta olup, verginin matrahı bu işlemlerin karşılığını teşkil eden gerçek bedel olmaktadır. Sözkonusu Kanunun 10 uncu maddesinde belirtildiği şekilde vergiyi doğuran olaylar meydana gelmeden vergi mükellefiyetinden bahsetmek mümkün değildir. Bu durum karşısında, idarece 2886 Sayılı Kanun 9 uncu maddesi uyarınca tahmin bedelinin tesbiti için yapılan piyasa araştırması esnasında yetkili kişi ve kuruluşlardan alınacak fiyatların KDV'siz fiyat olması ve bu fiatlara göre bedel tahmini yapılması gerekmektedir.

5 sayılı "Devlet İhaleleri Genelgesi"nde yer alan açıklamalar karşısında da aynı sonuca ulaşmak mümkündür.

Bu nedenle çeşitli firmalardan alınan mal alımına ilişkin teklif mektuplarında "KDV Hariçtir" veya "KDV'si Dahildir" şeklinde bir ibare bulunmaması halinde satış bedeline KDV ilave edilmesinde ilişilecek bir husus bulunmadığına karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 4.2.1992 Hesap Yılı: 1990 Ağrı Gürbulak Güm.Say.

488 sayılı Damga vergisi kanununa ekli Damga Vergisinden istisna edilen kağıtlar başlıklı 2 sayılı tablonun (c) kişilerden resmi dairelere verilen kağıtlar bölümünün 5. bendinde "Resmi dairelere emaneten bırakılan para, hisse senedi, tahvil ve eşyanın ret ve iadesinde verilen makbuz ve ibra senetleri"nin damga vergisinden istisna edildiği belirtilmiştir.

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 4/a maddesi gereğince ithal maliyeti üzerinden 1 defaya mahsus olmak üzere alınan bandrol ücretinin, TRT Genel Müdürlüğüne aktarılması sırasında düzenlenen kağıtlar 488 sayılı kanuna ekli 2 sayılı cetvelin (c) 5. bendi kapsamında olduğundan harcamada ilişik bulunmadığına karar verildi.

Daire: 7 Karar Tarihi: 10.12.1991 Hesap Yılı: 1987 Samsun Özel İdare Say.

Yapılan harcamaya ilişkin olarak belgeler arasına sadece bir adi senedin eklenmiş olduğu ve gelir vergisi kesintisi yapılmadığı anlaşılmış olup; sözkonusu faaliyetin 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu açısından değerlendirilerek elde edilen gelirin, Kanunun 2. maddesinde yer alan ticari veya serbest meslek kazançından birisine dahil olması gerektiği, ve bu itibarla aynı Kanunun 37 ve 65. maddesinde yapılan açıklamalar doğrultusunda, faaliyetin ticari kazanç olması halinde satınalmaya ilişkin bir faturanın düzenlenmesi; serbest meslek kazancı olması halinde ise buna ait serbest meslek makbuzu düzenlenerek ayrıca %10 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılmasının da zorunlu olduğu hususları açıkça görüldüğünden, bu hükümlere uyulmaksızın yapılan satınalma sonucu fazla ödendiği anlaşılan liranın sorumlularına ödetirilmesine karar verildi.

MAHALLİ İDARELER İLE İLGİLİ KARARLAR

Daire: 5 Karar Tarihi: 9.2.1993 Hesap Yılı: 1988 Zonguldak Belediyesi

Ankara'dan Gayri Şehir ve Kasabalardaki Telefonlar Hakkındaki 1379 Sayılı Kanun'un 4. maddesinde kimlerin evinde bulunan telefonlara ait giderlerin ödenebileceği belirtilmiştir.

Belediye Başkan Vekili, Şantiye Şefi, Fen İşleri Müdürü, Belediye Doktoru madde metinde sayılmadığından bunların evindeki telefonların giderinin belediye bütçesinden ödenmesi imkanı bulunmamaktadır.

Daire: 7 Karar Tarihi: 17.10.1993 Hesap Yılı: 1987 Niğde Belediyesi Say.

Belediyenin İsviçre'den ithal ettiği Asfalt Plenti ve Vibrasyonlu Yol Silindiri Makinalarının, Ağaçlı Turizm ve Ticaret A.Ş. tarafından nakliye, yükleme ve komisyon dahil, İsviçre Frangına getirilmesi ve gümrükleme işlemlerinin de lira mukabilinde aynı şirketçe yaptırılmasına karar verilmekle birlikte, Niğde Aksaray Gümrüğündeki-liralık gümrükleme işlemlerinin ücret mukabilinde gümrük komisyoncularına yaptırılmasına imkân bulunmamaktadır.

Daire: 5 Karar Tarihi: 9.3.1993 Hesap Yılı: 1987 Niğde Belediyesi Say.

Aksaray Gümrük Memurlarına Belediyenin ithal ettiği asfalt şantiyesi mallarının sundurma ve diğer işlerini yapmalarından dolayı lira fazla mesai ücreti ödenmesi konusunda; 1987 Yılı Bütçe Kanununun 33/b-6. maddesinde yer alan; "1615 Sayılı Gümrük Kanununun 165. maddesinde gerekli değişiklik yapıncaya kadar, aynı Kanunun 164. maddesine göre, olağan çalışma saatleri dışında yapılacak gümrük işlemleri ve yük alıp vermeleri için aynı madde uyarınca iş sahiplerinden tahsil edilen ve emanete alınan ücretlerden %80'i 164. madde hükümlerine göre belirlenencek hak sahiplerine ödenir.... "hükmü gereğince ilişik bulunmadığına karar verildi.

Daire: 7 Karar Tarihi: 25.2.1993 Hesap Yılı: 1984 Samsun Tekkeköy Bel.Say.

193 s. Gelir Vergisi Kanununun 2361 sayılı Kanun ile değişik 61 nci maddesinin 3 ncü bendine göre İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi üyeleri ile özel yasalara veya idari kararlara göre kurulan devamlı veya geçici bütün komisyonların üyelerine ve yukarıda sayılanlara benzeyen diğer kimselere bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatlerde ücret tanımına girdiğinden gelir vergisine tabi tutulması gerekir.

Daire: 7 Karar Tarihi:25.2.1993 Hesap Yılı: 1984 Samsun Tekkeköy Bel.Say.

Belediye Başkan vekili ödeneğinden 193 s. G.V. Kanununun 3239 s. Kanunun 45 nci maddesi ile değişik 31 nci maddesinde belirlenen özel indirim halleri düşüldükten sonra Kanunun değişik 103 ncü maddesi ve geçici 12 nci maddesi ile belirlenen oranlar üzerinden gelir vergisi kesilmesi gerekir.

Daire: 4 Karar Tarihi: 2.2.1993 Hesap Yılı: 1989 Van Özel İdare Müd.

237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamında bulunan İl Özel İdarelerinin taşıt iktisabına ilişkin 10 ncu maddesi uyarınca, satın alınacak taşıtın kullanılacağı hizmet, taşıtın cinsi ve muhammen bedeli gösterilmek suretiyle önceden alınmış Bakanlar Kurulunun müsaadesine tabidir. Sorumluların savunmalarından iki adet otomobile özel idare faaliyetleri için acilen ihtiyaç duyulması ve hizmetin aksamadan devam etmesi amacıyla Gümrük Müdürlüğünden araç satın alınması yoluna gidildiği anlaşıldığından, sorumlulara sorumluluk yükleme yoluna gidilmemiş olmakla birlikte Taşıt Kanunun taşıt iktisabına ilişkin 9 ve 10 ncu maddelerindeki hükümlere uyulmadan taşıt alınması ve ödenede bululması mümkün bulunmadığından, Kanunda öngörülen prosedürün tamamlanması, aksi halde söz konusu iki otomobilin Devlet Malzeme Ofisine devri için Valiliğe, konunun izlenmesi için de İçişleri Bakanlığına yazılmasına karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 2.2.1993 Hesap Yılı: 1989 Van Özel İdare Müd.

3360 Sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 82 nci maddesi il Özel İdare Mallarının vergi, resmi, harç ve sigorta giderlerinin Özel İdare giderleri arasında gösterilmesi dolayısıyla, sigorta bedelinin ödenmesinde ilişik bulunmadığına karar verildi.

Daire: 7 Karar Tarihi: 15.2.1993 Hesap Yılı: 1984 Samsun Tekkeköy Bel.Say.

1580 sy. Yasanın 19.7.1963 tarih ve 307 sy. Kanunla eklenen Ek 16 ncı maddesinin III. fıkrasında, "Sigortalı işçi iken Belediye Başkanlığına seçilenlerin sigorta prim ve aidatlarını ödediklerinde sigortalı olmaktan doğan bütün hakları devam eder" şeklinde bir hüküm bulunmaktadır. Bu hükme dayanılarak Belediye başkanların sigortalı olabilmektedirler. Ancak bu ifadededen de anlaşılacağı üzere Belediye başkanlarının sigortalı olabilmeleri, sigorta prim ve aidatlarını kendilerinin ödemelerine bağlı bulunmaktadır.

Diğer yandan, 1964 yılında kabul edilen 506 sayılı, Sosyal Sigortalar Kanununun 2. maddesi kimlerin sigortalı sayılacağını, 3. maddesi de kimlerin sigortalı sayılmayacağını belirtmiştir. Sözü edilen yasanın 2. maddesine göre sigortalı olabilmek için ilgili ile işveren arasında bir hizmet aktinin bulunması temel koşuldur. Oysa Belediye başkanlarının başkanlığını yaptıkları Belediye Tüzel kişiliği ile aralarında herhangi bir hizmet sözleşmesi yok-

tur. Bu nedenle Belediye Başkanlarının sigortalılığı, bu haliyle 506 sayılı Yasa kapsamı dışında özel bir kanun hükmü ile belirlenmiş, istisnai ve farazi bir sigortalılık olup, sadece işçi ve işveren primlerini kendileri ödemeye devam ettikleri takdirde sigortalı işçi iken Belediye Başkanlığına Seçilenlerin, sigortalı olmaktan doğan bütün haklarının devamına imkan vermektedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle sigortalı olan Belediye Başkanının primlerin belediye bütçesinden ödenmesi mümkün değildir.

BÜTÇE MEVZUATI İLE İLGİLİ KARARLAR

Daire: 4 Karar Tarihi: 6.4.1993 Hesap Yılı: 1991 Konya Def.Muh.Müd.

1991 yılı Bütçe Uygulama Talimatı eki protokol gereği eczacılar, reçetede yazılı ilaçların fiyat küpürleri veya çizgili kod (barkod diyagram)ın ilacın adı ile birlikte düşmeyecek şekilde reçeteye eklemeleri gerekmekte iken ilaç kutusunun herhangi bir yerinden kesilen ve sadece ilaç ismini kapsayan kısmın üzerine sürsarj etiketi yapıştırılarak reçeteye eklenmesi 832 sayılı Sayıştay Kanununun 65. maddesinde tanımlanan suç teşkil eden fiil niteliğinde görüldüğünden, incelenerek alınan sonuca göre işlem yapılması, koğuşturma sonucundan da bilgi vermek üzere bakanlığına yazılmasına ve hüküm tesisinin soruşturma sonucuna bırakılması için bu maddede yazılı 4 adet verile emrinin hüküm dışı bırakılmasına karar verildi.

Daire: 4 Karar Tarihi: 26.1.1992 Hesap Yılı: 1990 D.S.İ. 13. Bölge Say.

Bölge müdürü, müdür yardımcıları ve misafirhanedeki telefonların abonman ve şehirlerarası görüşme bedellerinin bütçeden ödendiği görülmüştür. 6200 sayılı DSİ. kuruluş kanunu ve diğer gider kanunlarında bu giderlerin ödenmesine cevaz veren bir düzenleme bulunmamaktadır.

Öte yandan 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununun 11. maddesi uyarınca çıkarılan 16.7.1984 tarih ve 84/8345 sayılı Kamu Konutları Yönetmeliğinin 26/3-b maddesi ile hangi konutların ne tür giderlerinin Devletçe karşılanacağı tesbit edilmiş olup, burada sadece özel tahsisli konutların telefon giderlerinin ödeneceği belirtilmiştir.

Anılan yönetmeliğe ekli (I) sayılı cetvelde ise, özel tahsisli konutların tahsis edileceği temsil özelliği olan makam ve rütbe sahipleri sayılmış olup, DSİ. Bölge Müdürlüklerinde böyle bir düzenlemeye gidilmediğinden, telefon paralarının sorumlulara ödettirilmesine karar verildi.

İŞ MEVZUATI İLE İLGİLİ KARARLAR

Daire: 7 Karar Tarihi: 2.2.1993 Hesap Yılı: 1990 İzmir Bayındırlık Saym.

İşçi statüsünde çalışmakta iken Samsun 2. Bölge Müdürlüğü emrine tayini çıkartılan ve iş akti feshedilen'a İzmir İş Mahkemesi Kararıyla ödenen ihbar tazminatından gelir vergisi kesintisi yapılmadığı görülmüştür.

Bölge Müdürlüğü emrinde S/S personeli olarak çalışan 23.11.1988 tarih ve 36051 nolu Bakanlık onayı ile Samsun 2. Bölge Müdürlüğü emrinde bir göreve neklen atanmış ve ilgili atamayı kabul etmediğini yazılı olarak bildirmiş olduğundan iş akdi, meri T.İ.S.nin 24/B maddesi hükümleri doğrultusunda işverence feshedilmiştir.

T.İ.S.nin 24/B-3 fıkrasındaki, "işveren iş aktini feshederse işçinin ihbar öneli karşılığı ve kıdem tazminatı en kısa sürede peşin olarak ödenir." hükmüne işverenin riayet etmediği ve ihbar tazminatı ödemediği gerekçeyle tarafından İzmir 3. İş Mahkemesine alacak davası açılmış ve mahkemenin 7.7.1989 tarih ve 1989/69 E, 1989/390 K. sayılı kararıyla ilgiliye TL BRÜT ihbar tazminatı ödenmesi hükme bağlanmıştır. Bu karar daha sonra Yargıtayca onanmıştır.

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunun Tazminat ve Yardımlar başlıklı 25. maddesinin 7. bendinde, kıdem tazminatının gelir vergisinden müstesna olduğu belirtilmiş ancak hizmet ifa etmeksizin ödenen ücretlerin ise tazminat sayılmadığı belirtilmiştir. Madde hükmünden anlaşılabacağı üzere, herhangi bir hizmet karşılığı olmaksızın ilgililere yapılacak ödemelerin tazminat olarak değil ücret olarak mütalaa edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla 1475 sayılı iş kanununun 13. maddesine istinaden işveren tarafından çıkarılarak diğer tarafa ödenmiş bulunan ihbar tazminatı, peşin olarak ödenmiş önellere ait ücret olduğundan Gelir Vergisi kanunun hükümleri mucibince bu ödemeden Gelir Vergisi tevkifatı yapılması zorunludur.

Daire: 7 Karar Tarihi: 2.2.1993 Hesap Yılı: 1990 İzmir Bayındırlık Saym.

Bayındırlık ve İskân Müdürlüğünden emekli olan işçilere T.İ.S.ne göre ödenen sosyal yardımın fazla ödendiği görülmüştür.

1.3.1989-28.2.1991 döneminde geçerli olan 3. Toplu İş sözleşmesinin 42. maddesinde; işveren, işçilere her ay olmak üzere bu toplu iş sözleşmesinin 1. yılında 94.000,-TL. 2. yılında 100.000,-TL. sosyal yardım öder.

Bu yardımın ödenmesinde, her türlü ücretli izinler ile iş kazası ve meslek hastalıkları sebebiyle istirahat halleri ve 1 ay'ı aşmayan diğer hastalık istirahati hallerinde kıstelyevm yapılmaz." denilmektedir.

Madde metninden açıkça anlaşılacağı üzere işveren işçilere her ay tespit edilen miktarda sosyal yardım ödeyecek, bunun dışında ayrıca;

- a) Her türlü ücretli izinlerde,
- b) İş kazası ve meslek hastalıkları sebebiyle istirahat hallerinde;
- c) 1 ay'ı aşmayan diğer hastalık hallerinde,

Bu yardım tam olarak ödenmeye devam edilecek yani kıstelyevm yapılmayacaktır. Ancak belirtilen bu hallerin dışında herhangi bir şekilde işten ayrılma durumunda ise sosyal yardım ödemelerinden kıstelyevm yapılacaktır.

Buna göre, emeklilik dolayısıyla işten ayrılma hali yukarıda belirtilen kapsama girmediğinden ay içinde emekliye ayrılan işçilerin sosyal yardım ödemeleri çalıştığı gün kadar ödenecek yani ödemelerde kıstelyevm yapılacaktır. Nasılki ay içinde emekliye ayrılan işçiye çalıştığı gün kadar ay sonunda ücreti ödeniyorsa aynı şekilde sosyal yardım ödemeside ay sonunda çalıştığı gün kadar ödenecektir.

Sosyal yardım ödemelerinde ödeme şekli açıklandığı şekilde olması gerekirken yapılan incelemelerde Bayındırlık ve İskân Müdürlüğünden emekli olan işçilerin sosyal yardımlarının ay sonunda tam olarak ödendiği yani kıstelyevm yapılmadığı görülmüştür.

Netice olarak, ay içinde emekli olan işçilere T.İ.S.nin 42. maddesine göre ödenen sosyal yardım ödemeleri ay sonunda çalıştığı gün kadar yani kıstelyevm yapılarak ödenmesi gerekmekte iken tam olarak ödenmesi sonucu fazla ödenen liranın sorumlulara ödettirilmesine karar verildi.